...tvijas Lauksaimnieks.

1. | 27. gads. | 1. janvari 1933.

Dsihwas barotas zuhkas
un labi turetus jehrus un aitas

peenemē eksportam schahdās stazijās un deenās:

Turpat peenemē komisijā labi turetus leellopus.

Aisputē — 5., 12., 19. janvari, 2. februari.
Alūksnē — 10., 24. janvari.
Alsungā — 13., 27. janvari.
Auzē — 5., 19. janvari, 2. februari.
Balwos — 13., 27. janvari.
Bahrtā — 3., 17., 31. janvari.
Bauskā — 2., 16., 30. janvari.
Behnē — 12. janvari.
...rispilī — 20. janvari, 3. februari.
... — 7., 21. janvari, 4. februari.
...ē — 4., 11., 18., 25. janvari, 1. februari.
...ā — 2., 16., 30. janvari.
...pilī — 11., 25. janvari.
...gā — 9., 23. janvari.
... — 13., 20., 27. janvari, 3. februari.
... 12. janvari.
... [illegible] janvari.
...s — 10., 24. [illegible]
... — 13., 27. janvari.
... — 14., 28. janvari.
...ragā — 3., 17., 31. janvari.
...ldenē — 3., 10., 17., 24., 31. janvari.
...ljawā — 7., 14., 21., 28. janv., 4. febr.
...awā — 9., 23. janvari.
...nē — 20. janvari, 3. februari.
...awā — 5., 19. janvari, 2. februari.
...awā — 10., 24. janvari.
...sē — 12. janvari.
...awā — 13., 27. janvari.
...awos — 10., 24. janvari.
...pilī — 11., 25. janvari.
...gā — 5., 19. janvari, 2. februari.
...ahrdē — 20. janvari, 3. februari.
...gā — 3., 10., 17., 24., 31. janvari.
...ē — 5., 19. janvari, 2. februari.
... — 14., 28. janvari.

Limbaschos — 13., 20., 27. janvari, 3. februari.
Ludsā — 7., 21. janvari, 4. februari.
Madonā — 5., 12., 19. janvari, 2. februari.
Maltā — 12. janvari.
Mehrzeenā — 13., 20., 27. janvari, 3. februari.
Meitenē — 4., 18. janvari, 1. februari.
Meschwidos — 4., 18. janvari, 1. februari.
Neretā — 4., 18. janvari, 1. februari.
Nizgalē — 13., 27. janvari.
Pļawiņās — 9., 23. janvari.
Preekulē — 2., 9., 16., 23., 30. janvari.
Rengē — 13., 20., 27. janvari, 3. februari.
Rehseknē — 5., 19. janvari, 2. februari.
Rugajos — 12. janvari.
Ruhjenā — 11., 25. janvari.
Salā — 14., 28. janvari.
Saldū — 3., 10., 17., 24., 31. janvari.
Sehlpilī — 20. janvari, 3. februari.
Se... — 13., 27. janvari.
Silenos — 5., 19. janvari, 2. februari.
Skrihweros — 14., 28. janvari.
Skrundē — 4., 11., 18., 25. janvari, 1. februari.
Spahrē — 4., 18. janvari, 1. februari.
Stendē — 20. janvari, 3. februari.
Talsos — 12. janvari.
Tukumā — 20. janvari, 3. februari.
Ugalē — 3., 17., 31. janvari.
Waldemarpilī — 11., 25. janvari.
Wainodē — 4., 11., 18., 25. janvari, 1. februari.
Wezumos — 11., 25. janvari.
Wentspilī — 2., 16., 30. janvari.
Werbē — 3., 17., 31. janvari.
Wiļanos — 3., 17., 31. janvari.
Wiļakā — 10., 24. janvari.
Zilupē — 20. janvari, 3. februari.

...ē, Rengē, Sehlpilī un Stendē zuhkas peenem no pl. 6—9 rihtā, wisās zitās stazijās no pl. 8—...
...932. g. 28. jun[ij]ā „Wald. Wehstn." [illegible] likuma, waldiba garantē par eksportejamam...
...m, bekonam derigām zuhkām Ls 0,75—0,85 [illegible] [illegible]. Zem. Sav.
...ms" wisās peenemschanas weetās [illegible] [illegible] [illegible] weetejā tirgus zenu, bet
... [illegible] un waldibas garanteto zenu, [illegible] Semkopibas Ministrija [illegible] zuhku [illegible].
... gala Sabeedriba nodod ari Galwenai intendanturai par Ls 0,31 klgr. [illegible] [illegible].
... tirdsneezība noteikt [illegible] ar gala tirgus regulēschanas komisijas [illegible].

...alā Sabeedriba „Konsums", Rīgā, [illegible] eel. Nr. 58.
...porta nodaļa, telefons ...755.

Savstarpējās
Apdrošināšanas Centrālā Savienība

Tekoši rēķini:
Latvijas Bankā 2341.
Latv. Tautas Bankā 240.
Pastā 285.

savā namā
Rīgā, Tērbatas ielā Nr. 15/17.
Tāļruņi: 26422 un 34406.

Telegr. adr.: „Centruguns"
Pasta kast. 499.

Savienība apvieno 572 kooperatīvas organizācijas, no tām 362 savstarpējās apdrošināšanas biedrības uz laukiem un pilsētās.

Savstarpējā apdrošināšana ir:

Vislētākā, jo prēmiju tarifi ir viszemākie un apdrošināšanu izdara bez starpniekiem.

Visērtākā, jo katram ir viegli pieejama vietējā lauku vai pilsētu savstarpējā apdrošināšanas biedrība, kur apdrošināšana nokārtojama bez liekām formalitātēm.

Visdrošākā, jo vietējās savstarpējās apdrošināšanas biedrības savu atbildību nodrošina ar pārapdrošināšanu **centrālā savienībā,** kura savukārt lielākos riskus pārapdrošina ārzemju zolīdākās biedrībās.

Savienība pieņem tiešā apdrošinājumā vienīgi kooperatīvo organizāciju īpašumus un pārapdrošina savstarpējo apdrošināšanas biedrību riskus.

Savienība un savienībā apvienotās biedrības bauda tiesības apdrošināt Valsts Zemes Bankā, Latvijas Hipoteku Bankā, Latvijas Bankā u. c. kredītiestādēs ieķīlātos īpašumus.

Uguns-apdrošināšana

Mājlopu apdrošināšana
pret slimībām, nelaimes gad. u. c.

Dzīv[illegible] apdrošin[illegible]

Oldenburgische Hengstkörungen

(seit dem Jahre 1820 gesetzlich eingeführt)

zu **Oldenburg i. O.**
am 6., 7. und 8. Februar 1933.

Günstigste Gelegenheit zum Ankauf von Hengsten des schweren Oldenburger Pferdes zu Zucht-, Sport- und Gebrauchszwecken.

Nähere Auskunft (auch über Wohnungs-Nachweis, Katalog usw.) vom

Verein der Oldenburger Hengsthalter, Oldenburg i.O., Pferdemarkt 4

Latvijas Lauksaimniecības [illegible] Centrālbied[illegible] vuma izna[illegible] nupat jauna grāmata:

„Ēdieni no iekšzem produktiem".

Grāmatu sarakstījušas Latvijas Lauksaim[illegible] Centrālbiedrības mājturības darbinieces.

Grāmatas cena Ls 1,50.

Dabūjama „Latvijas Lauksaimnieka" eks[illegible] **Rīgā, Baznīcas ielā № 4-a, dz. 5.** Tāļrunis 2[illegible]

Lauksaimniecības grāmatvedības kur[illegible]

notiks Rīgā no **9. līdz 24. janvarim 1933. g.** Dalības nauda par visu kursu laiku Ls 10[illegible] personas, bet grāmatvedības biroja dalībniekiem, laukk. pārraudz. biedrību biedriem un [illegible] jiem Ls 5,—. Vajadzīgās grāmatas un formulāri par brīvu. Pieteikšanās iepriekš la[illegible] niecības grāmatved. birojā, Rīgā, Baznīcas ielā № 4-a, dz. 6. Tāļrunis 20569.

Latvijas Lauksaimniec[illegible] Centralbied[illegible]

Latwijas Laukſaimneeks

Latwijas Laukſaimneezibas Zentralbeedribas, Latwijas Peenſaimneezibas Zentralàs Saweenibas, Kurſemes Laukſaimneezibas Beedribu Saweenibas un Latwijas Dabrſkopibas Beedribas laikrakſts.

:: Iſnahk katra mehneſcha 1. un 15. datumâ. ::

Aboneſchanas makſa: ar peeſuhtiſchanu par pusgadu (12 burtn.) Ls 4,50, par gadu (24 burtn.) Ls 9.—. Parakſtiſchanàs uſ ihſaku laiku neteek peenemta.

Sludinajumu makſa: Uſ wahka II. un III. l.p. un uſ atſewiſchkas lapas tekſtâ: 1/1 lapas puſe Ls 90; uſ ſludinajumu lapam pirms tekſta: 1/1 lapas puſe Ls 80; uſ ſludinajumu lapam pehz tekſta; 1/1 lapas puſe Ls 70, neeeſkaitot 5% ſludinajumu nodokli.

Parakſtiſchanos peenem: „Latw. Laukſ." kantori, Rigâ, Baſnizas eelâ 4-a, dſ. 5; wiſas peenſaimneeku ſabeedribas, L. L. Zentralbeedribas agronomiſkee darbineeki uſ weetam, grahmatu weikali un ſewiſchki „Latwijas Laukſ." preekſchſtahwji katrâ pagaſtâ, kà ari wiſas Latwijas walſts paſta eeſtahdes.

Ekſpedizija — Rigâ, Baſnizas eelâ 4-a, dſ. 5. Tahlr. 2-2-3-2-2.

Redakzija atrodas L. L. Z-bas birojâ Rigâ, Baſnizas eelâ Nr. 4-a, dſ. 6, tahlr. no 9—14 deenâ 26117, pehz tam 30216.

Dabrſkop. nod. redakt. agr. J. Sudrabs, Rigâ, Kalpaka bulw. 6, Laukſ. departam. Tahlr. 2-1-4-2-3.

„Latw. Laukſ." nolemti rakſti un ſinojumi eeſuhtami redakzijai. Uſ rakſteem atſihmejami autora adreſe un honorars. Neiſleetoti rakſti uſ peepraſijumu teek iſſuhtiti atpakal. Honorars iſnemams 3 mehn. laikâ pehz rakſta nodrukaſchanas.

Nr. 1. 1. janwarî 1933. gadâ. 27. gad

Kāpj saule debesīs un zeme smaržo
Un rasā kūpedams nāk rīta cēliens svaigs;
Iet sējejs tīrumā, prieks acīs staro
Kad graudus izkaisa tam rokas vēriens maigs.

Tā katrs pavasars ik gaitā savā
No zemes dziļumiem nes līdzi prieku šo:
Ar sauli nākdams tas, kā spārnots gaisā
Pa Dieva pasauli prom tālu aizviļņo.

Tā sirdī, domās mums, ik gadus mostas
Kāds dziļaks vēlejums un jauna darba spars:
Kad meži, druvas jau ar zaļu jostas
Zin zemnieks skaidri to, ko viņa arkls ars.

Ausma Roga.

bet
Visli
turas

Mūsu uzdevumi jaunaja gadā.

Ieejot jaunajā gadā paturesim vērā, ka pagājušais gads paliks Latvijas vēsturē sevišķi ievērojams ar to, ka viņā no Saeimas pieņemti un no valdibas ievesti dzīvē tā sauktie lauksaimniecibas likumi, kuri garantē cietas cenas galvenajiem lauksaimniecibas ražojumiem. Jakonstatē, ka pēdejos trijos gados valdiba un Saeima, kaut ari ar lielu novēlošanos, ir darijušas diezgan daudz lauksaimniecibas ražojumu tirgus kārtošanā. Ar izdotiem likumiem par cietām cenām kviešiem, rudziem, cukurbietēm, liniem, sviestam un bekonam ir radits stingrs pamats mūsu saimnieciskās dzīves stabilizešanai.

Iesāktais ceļš lauksaimniecibas ražojumu tirgus kārtošanā, protams, būs jaturpina ari 1933. gadā. Un pirmā kārtā būs janokārto iekšejais gaļas tirgus un bekona eksporta jautajumi. Ir janovērš tie apstākļi, kuri kavē mūsu bekona eksporta attīstibu un izveidošanos. Tapat ir jadara viss iespējamais, lai linkopiba neietu atpakaļ, jo lini joprojam paliks viens no galvenajiem mūsu eksporta priekšmetiem.

Ja ar kviešu, rudzu un cukurbiešu kulturām mēs jau esam sasnieguši stāvokli, ka var jau runat par min. kulturu ierobežošanu resp. normešanu, tad aitkopibā, dārzkopibā un putnkopībā mums vēl stāv priekšā daudzu gadu neatlaidigs darbs. Tapēc ari mūsu valsts saimnieciskā politikā jaņēma vairak kā līdz šim augšmineto lauksaimniecibas nozaru veicinašanā, jo min. nozares izkopjot, mēs lielā mērā samazinasim ārzemju ievedumus un radisim darbu un maizi labai daļai Latvijas iedzīvotajiem. Vēl vairak—izveidojot pienācigi dārzkopibas un putnkopības nozares—mēs varesim pat labu daļu šo nozaru ražojumus eksportet. Šinīs nozarēs ir darbs un maize itin visām — mazām un lielām vec- un jaunsaimniecibām.

Nav šaubu, ka lauksaimniecibas ražojumu ievedumi no ārzemēm 1933. gadā vēl vairak samazinami, kā līdz šim. Mūsu lauksaimniecibas organizacijām caur saviem pārstāvjiem dažadās importa regulešanas komisijās stingri būs jalūkojas uz to, lai 1933. gadā vairs neatkārtotos līdzigi gadijumi, ka pat rozes atļaujam ievest no ārzemēm, kā tas par nožēlošanu noticis vēl 1932. gadā. Ja Latvijas dārzkopis prot vīnogas izaudzet, kapēc gan lai viņš neprastu izaudzet rozes visiem gada laikiem!

Tas pats attiecinams lielā mērā ari uz dažadu pļavu un ganibu zāļu sēklu ražošanu. Aizsargasim ari šo nozari no ārzemju ievedumiem un drīzā laikā mēs paši saražosim šīs sēklas pietiekošā vairumā.

Ja pēdējos gados gūti tik ievērojami panākumi lauksaimniecibas ražojumu tirgus kārtošanā — tad tas noticis galvenā kārtā tadēļ, ka savu prasibu izvešanā dzīvē, kā likumdošanas iestādēs, tā ārpus viņām, lauksaimnieki gāja vienotā frontē bez apgabalu un partiju izšķiribas. Daudzās lauksaimnieku politisko, saimniecisko un kulturelo organizaciju sapulcēs galvas pilsētā un uz vietām neskaitamās pieņemtās rezolucijās viņu vienotā griba un lielais spēks spontani lauzās uz āru. Visus šos pēdejos gadus vārda pilnā nozīmē Rīga tika ielenkta no lauksaimnieku delegacijām. Tapēc ari šī lauksaimnieku vienotā balss nevareja palikt bez atbalsa un bez panākumiem.

Bet lauksaimniecibas likumi varēs pastāvet tikai tādā gadijumā, ja zemnieku politiskās, saimnieciskās un kulturelās organizacijas ari uz priekšu visos galvenos jautajumos bez apgabalu izšķiribas ieturēs kopeju rīcibu un kopeju taktiku. Bet lai šo lauksaimnieku vienoto rīcibu visos galvenos saimnieciskos un kulturelos jautajumos sasniegtu visā pilnībā — par to mums visiem jacīnas 1933. gadā vēl vairak, kā līdz šim.

Tikai visām lauksaimnieku politiskām, saimnieciskām un kulturelām organizacijam ieturot vienotu fronti un kopeju taktiku panāksim 1933. gadā lielakā vai mazakā mērā tādu jautajumu janokārtošanu, kā valsts budžeta samazinašanu, bezdarbnieku atgriešanu pie zemes, nodokļu samazinašanu, zocialo likumu pārkārtošanu un iestāžu birokratisma izbeigšanu. Līdz šim pilsēta lielā mērā ir valdijusi par laukiem. Ir javēlas un jadara viss iespējamais, lai pilsētnieku pārak lielais iespaids valsts dzīvē uz lauku rēķina samazinatos. Atkaribā no ta, kādā mērā šis pilsētnieku iespaids mūsu valsts dzīvē samazinasies, ari sāksies atkal mūsu tautas atgriešanās pie zemes, un visa dzīve vienkāršosies un norisinasies uz veseligākiem pamatiem kā līdz šim. Lai jaunais gads mums palīdz ieturet šo virzienu!

Jaunajā gadā lauksaimniekiem joprojam jarupejas par izdevumu samazinašanu. It sevišķi samazinami izdevumi par darba spēku, pārejot viscaur, kur tas iespējams, uz atalgojumu ar naturalijām un piesaistot tādā kārtā laukstrādniekus atkal pie zemes un pie pastāviga darba visu cauru gadu. Tad samazinasies laukstrādnieku mūžigā staigašana no viena saimnieka pie otra.

Tapat jacenšas, lai jaunajā gadā samazinatos nodokļu maksajumi — sevišķi pašvaldibām, jo tie pārsniedz jau divi un trīskārtigi pirmskara apmērus. Tadēļ pēdejais laiks jaunajā gadā ķerties pie attiecigo likumu revidešanas, lai izdevumi samazinatos.

Paturesim vērā ari jaunajā gadā katras saimniecibas pamata likumu — ka izdevumi nedrīkst pārsniegt ienākumus! Ad. [illegible] riekš

„Latvijas Lauksaimnieka“ lasitaju laipnai ievēribai!

Sākot ar 1. janvari 1933. g. „L. L.“ izsūtisim tikai tiem abonentiem, kuri būs iesūtijuši abonešanas maksu.

Abonešanas noteikumi: gadā par vienu eksemplaru 9 lati, pusgadā Ls 4,50 ar piesūtišanu. Sūtijumi adresejami „Latvijas Lauksaimnieka“ ekspedicijai Rigā, Baznicas ielā Nr. 4-a, dz. 5. Tāļrunis 2-2-3-2-2.

Lauksaimnieciba.

Agronomiskās palīdzibas jaunakie paņēmieni.

Par šo jautajumu Latvijas agronomu biedribas biedru vakarā 21. decembrī refereja doc. P. Starcs. Janoraida bieži cilatā doma, itkā agronomiskā palīdziba patreizejos krizes apstākļos neko nevaretu dot. Ārzemju autoritates uzsver, ka tagad pārdzīvojamo grūtību pārvarešanā agronomu darbam ir vēl daudz lielaka nozīme, nekā normalos apstākļos. Lauksaimniecibas veicinašanas darbs iedalams sekošās grupās: 1) lauksaimniecibas pētišanas darbs, 2) lauksaimnieciskā izglītiba, 3) lauksaimniecibas interešu aizstāvešana, un 4) tiešā agronomiskā palīdziba. Pirmie trīs uzdevumi zinamā mērā nokārtoti. Darbojas dažadas pētišanas iestādes; izveidots lauksaimniecības skolu tīkls. Valdiba ar saviem noteikumiem par cietu cenu garantešanu, lauksaimniecibas kreditešanu un t. t. jau diezgan daudz darijusi lauksaimniecibas rentabilitates atjaunošanā. Noorganizeta ari lauksaimnieku aroda organizacija — Latvijas agrarsavieniba, kuras galvenais uzdevums ir lauksaimniecības interešu aizstāvešana. Samērā maz pagaidam nokārtots agronomiskās palīdzibas jautajums.

Patreizejais laikmets uzdod agronomiskā palīdzibā meklet jaunus ceļus un līdz ar to agronomu darba lauks ievērojami paplašinajies. Līdz šim galvenais uzdevums bij — sekmet ražošanu, galvenā kārtā kvantitativi. Iešana plašumā tagad ir jaatmet jo lauksaimniecibas produktu saražots vairak, nekā tirgus spēj uzņemt. Cenas vēl aizvien krītas. Pasaules tirgū no oktobra līdz novembra mēnesim š. g. tās vēl nokritušas par 3,26 punktiem. Konkurence paliek aizvien asaka un pastāvēs tās, kas ražos lētaki. Līdz ar ražošanas salētinašanu jaceļ ari ražojumu kvalitate. Bet agronomi nedrīkst apmierinaties vienigi ar ražošanas kārtošanu, bet tiem jadomā ari par ražojumu izvērtešanu. Vislielakā vēriba japiegriež tirgus un cenu konjunkturas noskaidrošanai un izdevigai izmantošanai. Agronomiem jaņem ari dzīva daliba cilveku dzīves apstākļu regulešanā uz laukiem. Lauku dzīve japadara pievilcigaka, lai laukiem pievilktu vairak cilveku no pilsētām. Tāpat agronomu pienākums, ņemt dzīvu dalību tautas audzinašanā.

Ievērojami papildinajumi un pārgrozijumi jaienes lauksaimnieku padomešanā, lai daritu tiem pieietamus dažado pētišanas iestāžu darbibas rezultatus. Līdzšinejās, galvenā kārtā techniskās padomešanas vietā, ievērojama loma ierādama organizatoriskai padomešanai, sniedzot padomus ne tik daudz saimniecibai, bet vairak pašam saimniekam — kā tagad saimniekot. Kursu un priekšlasijumu vietā vairak jastājas individuelai padomešanai. Rodas ari vajadziba ne tik daudz pēc gadijuma, bet gan ilgstošas padomešanas. Šāda veida padomešana sekmigi veicama caur laukkopibas pārraudzības biedribām, kur agronomam dota iespēja vistuvak pieiet pašam lauksaimniekam un vislabak noskaidrot un novērst līdzšinejās saimniekošanas kļūdas. Ne mazaka nozīme piekrīt priekšzīmigu saimniecibu tīkla izveidošanai, jo lauksaimnieks vislabak seko redzetam piemēram un labprāt pieņems to, kas ar agronomu palīdzibu izvests un izrādijies par labu kādā, pēc saimniekošanas apstākļiem līdzigā, kaimiņu saimniecibā. Kā atsevišķu saimniecības nozaru, tā ari visas saimniecibas rentabilitates un saimniekošanas kļūdu noskaidrošanā ļoti daudz var sniegt pareizi izvesta lauksaimniecibas grāmatvediba. Pie mums šai ziņā vēl samērā maz darits, kamēr Vakareiropas zemēs, piem. Danijā, Vācijā un citur lauksaimniecibas grāmatvedibā sasniegti izcilus panākumi, kam liela nozīme ne tikai priekš katras atsevišķas saimniecibas, bet ari valsts mērogā — patiesā lauksaimniecibas stāvokļa noskaidrošanā. Jaunakie centieni iziet uz to, lai padaritu agronomu padomus noteiktakus, dibinatus vairak uz aprēķina. Bez lauksaimniecibas grāmatvedibas tas grūti sasniedzams.

Lai veicinatu lauksaimniecibas zinibu izplatiša-

nos, jaieved lauksaimniecibas mācibas tautskolās, gādajot par šiem uzdevumiem piemērotiem skolotajiem. Liela vēriba piegriežama zemako lauksaimniecibas skolu darbinieku ciešakai saistīšanai vispārejā agronomiskās palīdzibas darbā. Šai ziņā ļoti lieli panākumi sasniegti Vācijā.

Ārzemēs liela loma lauksaimniecibas kulturas pacelšanā piekrīt lauksaimnieciskai presei. Pie mums attiecigu preses organu diezgan daudz, tomēr tie ļoti maz izplatiti lauku saimniecibās. Katrā saimniecibā vajadzetu abonet vismaz vienu lauksaimniecibas žurnalu. Čekoslovakijā stipri izplatiti lauksaimniecibas muzeji — tur redzama ne tikai lauksaimniecibas vēsture, bet ari jaunakie sasniegumi un atzinumi. Lauksaimniecibas darba ierosinašanā ievērojami sasniegumi iegūti ar sistematiski izvestām izstādēm un sacensibām. Šai agronomiskās palīdzibas nozarei sevišķu vēribu piegriezusi Italija. Beidzot lielus pakalpojumus masu padomešanā sniedz radio; jagādā tikai par lietderigu programas sastādišanu.

Agronomu saimei jabūt apvienotai. Jasanāk kopā valsts mērogā un kopejās apspriedēs jauzstāda darba programas un janoskaidro turpmakās rīcibas veidi. Lauksaimniecibas veicinašanas darbam jabūt centralizetam. Jabūt centralām pētišanas iestādēm, kas pēta techniskos un ekonomiskos jautajumus. Nedrīkst šo darbu saskaldit.

Pie dažadām agronomiskās palīdzibas sistemām referents sīkaki neuzkavejās, norādot tikai, ka katrā sistemā ir divi galvenie elementi — valsts un sabiedriskās organizacijas. Tā tas ir patreiz un būs ari turpmak, vienalga, kādu agronomiskās palīdzibas sistemu mūsu valstī neievestu. Galvenās darba izvedejas var būt tikai sabiedriskās organizacijas — tas redzams kurā katrā Vakareiropas valstī, neatkarigi no tam, kāda agronomiskās palīdzibas sistema tur pastāv.

Sekojošās debatēs, kurās ņēma dalibu prof. Dr. J. Vārsbergs, doc. J. Apsits, agr. Matvejs, agr. J. Rozitis, doc. Fr. Neilands, agr. J. Blumbergs, agr. V. Mežvēvers, agr. J. Zariņš, doc. P. Kulitans un c., atzina, ka nepieciešama agronomiskās palīdzibas darba paņēmienu pārkārtošana. Tomēr nevarot piekrist referenta uzskatam par ražošanas sašaurinašanu, sevišķi attiecibā uz ražu pacelšanu no platibas vienibas. Mūsu ražas ir ļoti zemas un to pacelšana, nepavairojot ražošanas izdevumus, bet izvedot saimniecibas darbu pārkārtojumu un novēršot saimniekošanas kļūdas, var saimniecibas ienesibu tikai pacelt. Var būt runa par izmantojamas zemes platibas sašaurinašanu, bet paraleli tam jacenšas iegūt no samazinatās platibas vienibas lielakas ražas. Lauksaimniecibas interešu aizstāvešanā aktiva daliba jaņem ari agronomiskiem darbiniekiem, jo nodibinatā agrarsavieniba viena pati to nespēšot veikt. Nevar noliegt kursu un priekšlasijumu nozīmi patreizejos apstākļos — jaizvēlas tikai piemēroti priekšlasijumu temati un ja lektors pazīs lauku apstākļus un pratīs klausitajiem pieiet, tad ari te panākumi neizpaliks. O. E.

Lauksaimniecibas izveidošanas darbs.

Sestdien, 17. decembrī 1932. g. Rigā, Baznicas ielā № 4-a, notika L. L. Centralbiedribas kārtejā gada sapulce, kurā apstiprinaja gada pārskatu par pag. darbibas gadu un nosprauda darbibas planu nākamam darbibas gadam, kā ari pieņēma budžetu un ievēleja attiecigos pārvaldes organus.

Pēdejie trīs darbibas gadi L. L. Centralbiedribai lielā mērā palīdzejuši nostiprinat tās materialo stāvokli un izveidot dažados saimniecīskos un kulturelos pasākumus. Materialās bazes pamatos ir nekustami īpašumi Rigā, Priekuļos un Kaucmindē, kuri apgrūtinati ar samērā nelieliem ilga termiņa aizņēmumiem (izpirkšanas maksa), bez tam daudzie kulturela un saimnieciska rakstura pasākumi, kuri tomēr ir tā nostāditi, ka visā visumā rentejas. Šie saimnieciskie pasākumi nav nekāda liela rakstura uzņēmumi, kuri prasitu lielus rīcibas līdzekļus un būtu savienoti ar lielu risku: viņi samērā sīki un L. L. Centralbiedriba viņus palielina vai sašaurina par tik, par cik katrreizejie apstākļi to prasa. Kopzumā tomer tie dod savienibai zolidu zumu ienākumu, kurus viņa izlieto dažadu mācibas iestāžu uzturešanai un agronomisko pasākumu izvešanai dzivē.

Pagājušais L. L. Centralbiedribas darbibas gads bij viņas 25 gadu pastāvešanas — jubilejas gads. Zem šīs jubilejas iespaida lielā mērā ari norisinajās savienibas darbiba pagājušā gadā, bet it sevišķi šī notikuma atzīmešana izpaudās agronomisko darbinieku, lauksaimnieku un lauksaimnieču sanāksmēs svētdien, 26. julijā Priekuļos un svētdien, 30. augustā 1931. g. Kaucmindē. Abās šais sanāksmēs notika Priekuļu un Kaucmindes iestāžu saimniecibas apskates un svinigi akti ar attiecigiem referatiem par to, kas no L. L. Centralbiedribas augšminetās iestādēs un attiecigās lauksaimniecibas nozarēs notecejušos 25 darbibas gados veikts.

Jubilejas gada attiecigie sarīkojumi noslēdzās svētdien, 13. decembrī 1931. g. Rigā ar savienibas biedreņu delegatu un goda viesu sanāksmi un jubilejas svētku svinigu aktu.

Pie jubilejas gada svarigakiem notikumiem vēl japieskaita lauksaimniecibas biedribu delegatu kongresa sasaukšana (no L. K. K. P.) un I. Latvijas ražojumu izstādes sarīkošana, kura notika no 5. līdz 14. decembrim 1931. g.

No svarigakiem savienibas izdevumiem jubilejas gadā jaatzīmē — „Lauksaimniecibas biedribas un viņu darbinieki" un „L. L. Centralbiedribas 25 gadu darbs".

Piegriežoties savienibas pārejai darbibai pag. gadā, jaatzīmē principielais valdes lēmums, kurš attiecas uz visiem viņas iestāžu darbiniekiem, un proti: „Valde atjauno savu pirmskara lēmumu, pēc kura visiem L. L. Centralbiedribas specialistiem, vienalga, kur tie ari nedarbotos — skolās, izmēģinajumu stacijās, institutos un birojos, jaņem daliba Ārpusskolas izglītibas nodaļas darbā, kā piemēram, kursu un priekšlasijumu sarīkošanā centrā un uz vietām, tapat ari dažos citos agronomiskos pasākumos. Katram specialistam jatura par savu pienākumu vismaz dažas reizes gadā izbraukt ari uz laukiem ārpus sava darbibas rajona, lai sniegtu lauksaimniekiem daļu no tām atziņām un zinašanām, kuras tas. darbodamies ilgakus gadus attiecigā nozarē, ieguvis."

vietejos līdzekļus dažadu piemaksu un pabalstu veidā savu iestāžu un darbinieku uzturešanai un dažadu agronomisko pasākumu izvešanai.

Tā piem. pag. darbibas gadā L. L. Centralbiedriba sagādajusi dažadu agronomisko pasākumu izvešanai bez valdibas pabalsta zumām vēl Ls 380.945,11 vietejo līdzekļu, kuri gājuši tieši caur viņas kasi. Bez minetiem līdzekļiem L. L. Centralbiedriba sagādajusi vēl daudz prāvakas zumas dažadu piemaksu veidā darbinieku algošanai un dažadu agronomisko pasākumu ierīkošanai no lauku pašvaldibas iestādēm — galvenā kārtā no apriņķu valdēm, biedribām un kooperativiem. Tās mēs še neatzīmesim. Tikai izsacisim pateicibu visām tām iestādēm un organizacijām, kuras savienibu atbalstijušas.

Latv. Lauksaimniecibas Centralbiedribas gada sapulce.

No jauna pag. darbibas gadā savienibas darbibā nācis klāt — Lauksaimniecibas ražojumu izvērtešanas birojs.

Kā svarigs faktors atzīmejams, ka savienibai pag. gadā piešķirtas biedribu un kooperativu revizijas tiesibas.

Uz savienibas ierosinajumu izstrādati un ievesti dzīvē jauni noteikumi par vaislas bulļu uzņemšanu ciltsgrāmatās.

Tapat jaatzīmē, ka, vadoties no lietderības, Priekuļu muižas saimnieciba pievienota lauksaimniecibas izmēģinajumu un selekcijas stacijai.

Visbeidzot jaatzīmē, ka pagājušais 1931. gads bija viens no smagakiem lauksaimniecibas krizes gadiem. Valsts budžetā paredzetās valdibas pabalsta zumas dažadiem agronomiskiem pasākumiem tika vairak reiz samazinatas. Sakarā ar augšmineto, ari savieniba savu valdes locekļu un darbinieku algas samazinaja un vispār savu budžetu pārkārtoja un samazinaja. Samazinaja ari darbinieku skaitu.

Neskatoties uz augšmineto, savieniba ari pag. darbibas gadā ir sagādajusi samērā diezgan prāvus

it sevišķi pateiciba pienākas Latvijas piensaimniecibas centralai savienibai un Savstarpejai ugunsapdrošinašanas centralai savienibai, kuras gan materiali, gan ari citadi savienibas darbibu sekmejušas.

Savienibas bilance uz 1. maiju 1932. g. iztaisa Ls 1.813.119,85. Biedribu-biedreņu — 520. Valdē darbojušies: agr. J. Blumbergs, agr. H. Celmiņš, J. Gulbits, A. Brēmers, A. Fridenbergs un K. Liepkalns.

No savienibas darbibas pārskata atzīmesim sekošus datus. Savieniba izdevusi kā periodiskus izdevumus „Latvijas Lauksaimnieku", „Lauksaimniecibas tirgus ziņas", „Mazpulku" un „Latviešu lauksaimnieku kalendaru".

Mācibas līdzekļu nodaļa notecejušos 10 gados apgādajusi mācibas līdzekļus un filmas par Ls 200.000.—. Ārpusskolas izglītibas nodaļa sarīkojusi pag. gadā 730 priekšlasijumus, kurus noklausijušies 64.474 darbinieki un 268 dažada garuma kursus, kurus apmeklejušas 8.773 personas. Nodaļas biblioteka pieaugusi uz 3093 sējumiem. Kā lauksaimnie-

cibas praktikanti saimniecibās novietotas 6 personas. Sarīkoti Rigā 2 trīsmēnešu kursi mājturibā, kurus apmeklejušas 62 kursistes, 2—6 ned. mājt. vakaru kursus apmeklejušas 37 kursistes, 2—10 dienu augļu konzervešanas kursus apmeklejušas 51 kursiste, bet 1—5 dienu kursus — 82 kursistes; 3—10 dienas veģetaros un zaļbaribas kursus apmeklejušas 72 kursistes un 4—12 dienu aukstā galda un cepumu kursus — 94 kursistes. Tapat ari sarīkoti mājturibas kursi skolotajām, kurus beidza 61 persona. Mājturibas pārraudziba noorganizeta 17 biedribās, kurās apvienotas 350 saimniecibas. Izdota mājturibas specialistu sarakstita grāmata „Ēdieni no iekšzemes produktiem".

Mazpulku nodaļā bija apvienoti 53 mazpulki ar 920 dalibniekiem, no kuriem 564 zēni un 356 meitenes. Kopdarbibas nodaļas darbinieki izdarijuši 54 obligatoriskas un 25 instruejošas revizijas lauksaimniecibas, sugas lopu audzetaju un mašinu koplietošanas biedribās. Noslēgtas grāmatas 22 biedribās. Sarīkoti 3 krejošanas punktu vaditaju atkārtošanas kursi, kuros ņēmuši dalibu 202 dalibnieki. Sarīkotas 3 piena produktu apskates un 3 piensaimniecibas darbinieku apspriedes. Zemkopibas nodaļa vadija apriņķu agronomu un laukkopibas pārraugu darbibu. Pie nodaļas apvienotas 21 laukkopibas pārraudzibas biedriba, kuru darbiba aptver 79 pagastus. Sēklkopibas izkopšanas nolūkā darbojas 89 saimniecibas. Dārzkopības nodaļas uzraudzibā darbojas 21 dārzkopibas pārraudzibas biedriba.

L. L. Centralbiedriba apvieno 410 lopkopibas pārraudzibas un 24 sugas lopu audzetaju biedribas. Sugas lopu izkopšanas darbā nākusi klāt Latgale, kur līdz šim šo darbu veica Latv. Lopkoju Centralā Savieniba. L. L. Centralbiedribas uzraudzibā atrodas 312 vaislas buļļu stacijas, sarīkotas 31 lopu apskate, 4 izstādes un 35 slauceju sacīkstes. Cūkkopibas-aitkopibas nodaļas uzraudzibā atrodas 177 vaislas kuiļu stacijas. Ierīkotas 13 teķu stacijas. L. L. Centralbiedribas pārziņā skaitas 152 sugas vaislas putnu audzetavas. Technikas nodaļas pārziņā atrodas 491 mašinu koplietošanas punkts. Sarīkoti 8 lauksaimniecibas technikas un mājamatniecibas kursi. 10 vietās sarīkota lauku labierīcibu izstāde. Izdota 21 brošura par dažādiem lauksaimniecibas technikas jautajumiem. Sarīkoti 18 spridzinašanas meistaru sagatavošanas kursi, kuros šīs tiesibas iegu-vušas 354 personas. Pavisam sagatavoti 3119 spridzinašanas meistari. Izsūtitas lauksaimniekiem 43.440 kg. sprāgstošas vielas.

Sarīkota I. Latvijas ražojumu izstāde. Siltuma un spēka saimniecibas pētišana izdarita 7 koppienotavās.

Latvijas lauksaimniecibas ekonomiskais instituts veda grāmatas 84 saimniecibās. Lauksaimniecibas grāmatvedibas materiali nosūtiti ari Romas starptautiskam institutam, kurš tos ir publicejis. Darba birojs apgādājis 3505 laukstrādniekus. Latvijas augu aizsardzibas instituta korespondentu tīkls sasniedzis 1780. Pētnieciskā darbiba noritejusi Rigā un Priekuļos. Pavisam izdotas 54 skrejlapas un brošura — „Kulturaugu kaitekļi, slimibas un nezāļu apkarošana". Zemes kulturas birojs izstrādajis melioracijas projektus uz 5174,4 ha un nospraudis drenu grāvjus 1268,20 klm. Valsts zvērinata mērnieka birojs izgatavojis 187 plānus par 1.343.427 ha. Būvtechnikas birojs izgatavojis 140 dažādus projektešanas darbus. Birojs izved krāsu un konservešanas līdzekļu izmēginašanu. Lauksaimniecibas tautas augstskolu apmeklejušas 43 personas, bet Priekuļu lauksaimniecibas vidusskolu — 170. Pārdoti augļu kociņi, ogulaji un košuma krūmi par Ls 40.547,62. Kaucmindes mājturibas seminarā bija 67 audzeknes, bet Kaucmindes mājturibas skolā — 17 audzeknes. Lopkopibas skolā bija 47 audzekņi. Priekuļu lauksaimniecibas izmēģinajumu un selekcijas stacija rudzu sēklu pārdevusi 8 saimniecibām, ziemas kviešus — 27 saimn. un Cēsu apr. valdei, zirņus — 12 saimn., miežus — 20 saimn., auzas — 22 saimn., kartupeļus — 84 saimniecibām un 30 laukkopibas pārraudzibas biedribām, kopzumā par Ls 7.540,47. Priekuļu maš. izm. stacija izsniegusi atsauksmes par 40 pag. gadā izmēģinatām mašinām. Arkli demonstrēti 19 vietās.

Pag. gadā izdariti lieli remonti Priekuļu un Kaucmindes iestāžu ēkās, gan ar L. L. Centralbiedribas privatiem līdzekļiem, gan ari pateicoties Saeimas un Zemkopibas ministrijas pretimnākšanai ar valdibas pabalsta zumām.

Pilnā sapulcē bija ieradušies no 55 savienibas biedrenēm 67 delegati. Par sapulces vaditajiem ievēleja Saeimas deputatu D. Apini, J. Vagneri no Peterniekiem un A. Cauniti no Gulbenes. Par sekretariem K. Liepkalnu no Tirzas un P. Gaigulu no Cesvaines.

Tā kā darbibas pārskats nodrukats un visām biedrenēm piesūtits, tad to nenolasa. Revizijas komisijas priekšsēdetajs Prof. Dr. agr. J. Vārsbergs nolasa revizijas komisijas atsauksmi par savienibas pag. gada darbibu, kura to atzīst par sekmigu un liek priekšā pilnai sapulcei gada pārskatu apstiprināt.

Savienibas sekretars A. Zandmanis nolasa obligatoriskās revizijas protokolu, kuru izdarijis revidents A. Aizsilnieks.

Pēc tam pilna sapulce atklāti balsojot gada pārskatu vienbalsigi apstiprinaja.

Par savienibas nākamā gada darbibas planu referēja L. L. C-bas goda priekšsēdetajs agr. V. Skubiņš, valdes loceklis J. Gulbits un sekretars Ad. Zandmanis.

Revizijas komisijas priekšsēdetajs Prof. Dr. agr.

J. Vārsbergs nolasija revizijas komisijas atsauksmi par savienibas budžetu, kurš iztaisa Ls 1.122.784,82 izdevumos un ienākumos un ieteic pilnai sapulcei to apstiprinat. Pilna sapulce budžetu apstiprinaja vienbalsigi. Tapat ari pēc īsām debatēm vienbalsigi apstiprinaja darbibas planu nākamam gadam.

Pārvēlēšanā nāca valdes locekļi agr. H. Celmiņš un J. Gulbits, kurus atkal ievēleja no jauna, bet kandidatos uz vienu gadu ievēleja A. Dzērvi no Lizuma un D. Apini no Baldones. Par L. L. C-bas valdes priekšsēdetaju ar 44 balsīm no nodotām 45 balsīm ievēleja agr. J. Blumbergu. Par revizijas komisijas locekļiem ievēleja līdzšinejos Prof. Dr. agr. J. Vārsbergu, J. Ērgli, P. Pelci un A. Lauvu, bet Ed. Laura na vietā M. Zariņu no Džūkstes.

Valdes loc. J. Gulbits refereja par Kaucmindes koroborešanu, kas izdarita 16. novembrī 1932. g., bet Kopdarbibas nodaļas vaditajs Ad. Groskaufmanis refereja par ierosinajumiem un speramiem soļiem savienibas biedreņu dzīvakā saistišanā L. L. C-bas darbā.

Agr. V. Skubiņš refereja par lauksaimniecibas ražojumu izvērtešanas biroja darbibu, bet agr. J. Blumbergs par lauksaimniecibas patreizejo stāvokli. Pēdejo referatu ievietosim kādā no nākošiem „L. L." numuriem. Pēc referata notika dzīvas debates.

Beidzot sapulces dalibnieki iekustinaja jautajumu par L. L. C-bas iestāšanos par biedreni Latvijas agrarsavienibā. Pēc visai dzīvas domu apmaiņas šajā jautajumā sapulce uzdeva valdei nākt ar min. jautajumu nākošā L. L. C-bas pilnas sapulces dienas kārtibā.

Kas notiek ārzemes.

Interesants salīdzinajums par māksligo mēslu cenām iztaisits Vācijā 1932. g. novembra mēnesī. Pielīdzinot 1913. g. cenas 100, atsevišķie māksligie mēsli Vācijā maksajuši: kaļķa zaļpeters 65 punktus, sērskābais amonjaks 54 (tā tad drusku vairak par pusi no no 1913. g. cenas!), tomasa milti 92, zuperfosfats 95, 40 proc. kalija sāls 106. Salīdzinajums skaidri rāda nesamērigi lielo kalija mēslu dārdzibu. Interesantas ari absolutās cenas: 15,5% kaļķa zalpeters maksajis 17,85 ls kvintalā (maisā), sērskābais amonjaks 17,60 ls, 15% tomasa milti 4,20 ls, 18% zuperfosfats 7,45 ls, 40% kalija sāls 8,20 ls.

Stāvoklis pasaules sviesta tirgū jau tā pasliktinajies, ka pat ziemas samērā neaugsto sviesta ražu var novietot tikai ar vislielakām grūtibām. Priekšsvētku nedeļā Latvijai piem. nebij iespējams pārdot uz Vāciju pat tikdaudz sviesta, cik tai pienākas pēc Vācijas jau tā niecigā kontingenta! Lai pēdejais neciestu, tad Latvijas sviesta eksportieri izveda uz Vāciju nepārdotu sviestu, cerot, ka tas izdosies jaunajā gadā... Tas ir jo bīstams brīdinajums tam, ko var sagaidit vasarā, kad sviesta raža Eiropā daudz lielaka. Ja apstākļi kaut kādi nelabosies, tad droši var paredzet, ka vasarā daļu sviesta nebūs iespējams pārdot pat tādā gadijumā, ja to atdos par 1 latu kg vai pat vēl lētaki. Tās ir drūmas izredzes, taču ar tām nopietni jarēķinas. Samazinašanās tendences sviesta ražošanā vēl arvienu tik mazas, ka nestāv nekādā samērā ar pasaules sviesta tirgu sarukšanu. Visjaunakie dati par pasaules sviesta eksportu, kādus mums izdevies savākt, rāda šādu ainu:

	1932. g. milj. kg	1931. g.
Danija (11 mēn.)	147,6	160,2
Jaunzelande (11 mēn.) . .	96,3	86,3
Australija (10 mēn.) . . .	75,4	65,3
Krievija (10 mēn.)	27,8	25,8
Argentina (11 mēn.) . . .	ca 19	ca 17
Latvija (11 mēn.)	17,7	17,9
Holande (11 mēn.)	17,1	31,1
Irija (11 mēn.)	15,9	19,1
Somija (11 mēn.)	13,6	16,1
Igaunija (11 mēn.) . . .	12,0	14,1
Zviedrija (10 mēn.) . . .	11,6	17,3
Lietava (11 mēn.)	9,5	7,9
Polija (10 mēn.)	1,2	11,6

Daudzmaz jūtamu sviesta produkcijas samazinašanos var konstatet vienigi Danijā, Holandē, Irijā, Somijā, Zviedrijā un Polijā. Taču ir vesela rinda valstu, kā Jaunzelande, Australija, Krievija, Argentina, Lietava, kas 1932. g. pasaules tirgū sviedušas pat vairak sviesta, kā 1931. g. attiecigos mēnešos. Tādā kārtā gala rezultatā pasaules sviesta eksports 1932. g. pirmos 11 resp. 10 mēnešos samazinajies tikai par 25 milj. kg (no 489,7 milj. uz 464,7 milj.) jeb 5%. Ņemot vērā tagadejo tirgus sabrukumu un ārkārtigi pazeminajušās uzņemtspējas, tas ir ārkārtigi maz.

Desmitā daļa no visām cūkām Lietavā slimo ar trichinām, kā to noskaidrojusi Lietavas veterinarvalde. Latvijā trichinoze turpretim tikpat kā nemaz nav izplatita. Par to ārzemēs, kā šķiet, nav informeti, jo pretejā gadijumā Latvijas bekonam būtu labaki pieprasijumi, kā Lietavas, kas pēdejos gados atradis plašu tirgu Anglijā un Vācijā.

Lauksaimnieku parādu nasta Igaunijā aprēķinata uz 161 milj. ls, no tiem 89,2 milj. krīt uz valsts kreditiestādēm. Ar parādiem apgrūtinatas 73.000 saimniecibas, vai 55% no kopskaita.

Lietavas lauksaimnieku parādu kopzumu kreditiestādēm un valsts iestādēm rēķina uz 125 milj. ls. Cik lieli parādi privatām personām, nav zinam. Konstatets, ka tāpat, kā citās zemēs, ari Lietavā vislielakie parādi tiem lauksaimniekiem, kas visvairak centušies uzlabot savas saimniecibas un kas tā tad nav vis slinķi vai izšķērdētaji, bet gan lauksaimniecibas cēleji.

Italijas valdiba nolēmusi konzekventi turpinat lauksaimniecibas atbalstišanu, atzīstot, ka tikai tādā ceļā tagad nodrošinami valsts pamati no bīstamiem satricinajumiem.

Lietavā laukstrādnieku algas samazinās par 43 proc., jo valdība konstatējusi, ka pie tagadējām ražojumu cenām augstās strādnieku algas nav attaisnojamas. Gada strādnieku algu normas Lietavas valdība noteikusi šādas: pilsim 100 ls gadā, meitai 75 ls, puspuisim 75 ls, pusmeitai 60 ls.

Ungarija izvedīs uz Čeķiju 20.000 cūku, jo starp šīm valstīm noslēgts līgums par dažādu preču apmaiņu. Uz līdzīgiem pamatiem nupat vienojusies arī Kanada ar Krieviju, pie kam Kanada pārdos Krievijai vairākus simts tūkstošus lopu apmaiņā pret Krievijas naftu.

Polijā izstrādāts likumprojekts ilgtermiņa parādu deldejumu atlikšanai uz 3 gadiem, pazeminot tai pašā laikā ari parādu procentus un pagarinot atsevišķām aizdevumu kategorijām parādu dzēšanas laiku līdz 56 gadiem.

Sīpoliem atradusi tirgu Anglijā Polija, kas ar angļu firmām jau noslēgusi prāvakus darijumus.

Bekona importa ierobežojumus Anglijā, kas pagaidam spēkā līdz janvara beigām, laikam pagarinās, jo valdība nolēmusi pieņemt tā sauc. bekona komisijas ieteikumus spert soļus Anglijas bekona rūpniecības reorganizešanai un paplašināšanai, sašaurinot bekona ievedumus no ārzemēm. Dzirdams pat, ka 1933. g. bekona importu samazinašot nevis par līdzšinejām 20%, bet gan 30%.

Obligatoriska sviesta piejaukšana margarinam ievesta Vācijā ar nolūku palielināt vietejā sviesta patēriņu. No 1. janvara 1933. g. ari kausetu cūku tauku ievedumi ierobežoti: taukus varēs ievest vienigi ar sevišķām valsts eksporta - importa komisara atļaujām.

Lai atbalstītu eksportu Igaunijā ārzemju valuta, kuru pērk importa vajadzībām, no 13. decembra 1932. g. aplikta ar specialu 15% nodokli. Nodokļa zumas izlietos eksportpremiju izmaksai.

Čeķijā nodibināts gaļas lopu zindikats, kurā ieiet tiklab ražotaji, kā tirgotaji. Zindikata valdē, cik paredzams, divas vietas būs gaļas ražotajiem, 4 vietas kooperativu savienibai un divas vietas gaļas tirgotajiem. Valdība zindikatam uzdošot gaļas tirgus regulešanu. Tam būšot jarūpejas par to, lai tirgu regulari apgādatu ar iekšzemes gaļas lopiem, bet pie ievedumiem no ārzemēm ķertos tikai tad, kad vietējo piedāvajumu nav. Alfa.

Igaunijas valdība saņēmusi no parlamenta plašas pilnvaras svarigako saimniecisko jautajumu kārtošanai. Igaunijā tā tad panākts tas, ko lauksaimnieku aprindas Latvijā veltigi prasija jau pag. ziemā. Jau tuvakā nākotnē sagaida, ka Igaunijas valdība uz šo pilnvaru pamata izdos veselu rindu svarigu dekretu. Ari parlaments, pirms ta atlaišanas izdeva vairakus likumus zemnieku grūtā stāvokļa atvieglošanai. Starp tiem viens likums nosaka, ka turpmak igauņu lauksaimnieki par katru eksportam nodotu cūku saņem 14 ls lielu piemaksu. Kāds cits pazemina zemes izpirkšanas parādu procentu uz 2 un t. t.

Sašķobito budžetu sabalansešanu Amerikā iesāk ar ierēdņu algu apcirpšanu, bet nevis ar ražigu izdevumu strīpošanu, kā pie mums. Iesniedzot senatam jauno būdžeta projektu, prezidents Huvers liek priekšā samazinat ierēdņu algas par 11%. Ņujorkas pilsētas valde savu ietaupijumu programu iesākusi ar to, ka nolēmusi samazinat pilsētas darbinieku algas par 20 milj. dolaru (105 milj. ls).

Rudzu iepirkšana Igaunijā jau pabeigta. No 20.419 lauksaimniekiem pieņemtas pavisam 19.952 tonnas rudzu kopsumā 3,94 milj. ls. Caurmērā par kvintalu rudzu igauņu zemnieks saņēmis 19.70 latus. Iepriekšejos gados rudzu iepirkts: 1930. g. — 36.000 tonnas (no 21.000 lauksainnieku, 1931. g. — 12.600 tonnas (no 14.000 lauks.) un 1932. g. — 19.900 tonnas (no 20.400 lauks.). Labibas ražošanai tirgum tā tad prāva nozīme pat Igaunijā, kas šai ziņā atrodas daudz neizdevigakos klimatiskos apstākļos, kā Latvija.

Kviešu kultura strauji attīstijusies ari Vācijā. Ziemas kviešu sējumu platiba no 1.491.120 ha 1913. g. augusi uz 1.883.000 ha 1931. g. un 1.975.830 ha 1932. g. Rudzu sējumu kopplatiba tai pašā laikā samazinajusies par turpat 1 milj. ha. Attīstijusies ari vasaras kviešu audzešana: ar tiem apsētās platibas bijušas 214.710 ha, 284.220 ha un 304.520 ha.

Gaļas lopu izvērtešana kopdarbibas ceļā Vācijā devusi jau ļoti labus rezultatus, sevišķi pašā pēdejā laikā. Pašlaik darbojas jau 520 gaļas lopu izvērtešanas organizacijas, kas apvienotas 14 centralās organizacijās. Pēdejās atkal apvienojušās kopš 1928. g. centralā valsts apvienibā, kuras sēdeklis ir Berlinē. Centralo organizaciju uzdevums ir informet savus biedrus par tirgus stāvokli, cenām, un izvērtet biedru gaļas lopus, kādam nolūkam iekārtotas pastāvigas pārdošanas vietas. No 38 gaļas lopu tirgiem Vācijā 30 tirgus organizacijām ir savas aģenturas. Organizacijas pieņem lopus tikai komisijā, tā kā kapitalu tām vajaga maz, kamdēļ ari lauksaimniekiem pie iestāšanās jaiemaksā tikai 4,50—6 ls, reti vairak. Savu izdevumu segšanai organizacijas ņem 1—2% provizijas naudas. Kooperativā gaļas izvērtešana pēdejos gados jau tā progresejusi, ka šo organizaciju rokās jau atrodas apm. 30% no visas gaļas lopu tirdzniecibas. Dažos tirgos šis procents vēl daudz augstaks un pārsniedz 50%. Pagājušā gadā caur kooperativajām organizacijām izvērteti 173.360 liellopi, 278.292 teļi, 1.705.625 cūkas, 162,864 aitas, kopsumā par 315 milj. ls. Alfa.

Semkopiba.

Lauku eedaliſchana un ſehjas kahrtiba.

Lai gan patreiſejos apſtahkļos naw eeſpehjams peeturetees pee ilgam laikam noſprausta ſaimneekoſchanas plana, tomehr pilnigu beſplana ſaimneekoſchanu ari newar atſiht par eeteizamako. To war atteezinat ari uſ lauku eedalijumu un ſehjas kahrtibu.

Praksē beeſchi nahkàs peedſihwot, ka truhkſt weetas, kur ſeht ſeemajus un kur iſdewigak iſleetot kuhtsmehſlus, tapat ari ahbolina ſehjumu platibas ir par daudſ mainigas, kas eenes trauzejumus lopbaribas raſchoſchanâ un lihdſ ar to lopu pareiſâ ehdinaſchanâ.

Lai to iſbehgtu, eeteizams katram laukſaimneekam, kaut ari tikai pamatprinzipos, turetees pee kautkahda ſaimneekoſchanas plana, lai buhtu weeglaki orientetees un ſaimneezibu pahrſkatit. Beſplana lauku apſtrahdaſchana un augſeka buhtu peelaujama tikai tajàs ſaimneezibàs, kuru waditajeem ir ſpeziala laukſaimneezibas iſglihtiba, jo teem nebuhs gruhti pareiſi nokahrtot mehſloſchanas un augu mainas jautajumus. Scho metodi peeleetojot, jaraugas, lai katru gadu noteikta platiba buhtu apſehta ar ahbolineem un wiſi lauki ſanemtu wineem peenahzigàs kuhtsmehſlu dewas.

Katrai ſaimneezibai ir ſawi ihpatneji apſtahkli, un lauku ſadaliſchanâ, kà ari ſehjas kahrtibas eeweſchanâ newar wiſur rihkotees pehz weena ſchablona. Ne wiſs tas, kas iſrahdas iſdewigs weenam, war buht noderigs ari otram. Pee pareiſas lauku eedaliſchanas tambeht, janoſkaidro ſekoſchi jautajumi: 1) Saimneezibas tips (lopkopibas, graudkopibas, w. z.); 2) Zik un kahdi lopi ir ſaimneezibâ, un zik to domats turet tuwakâ nahkotnê; 3) Waj lopeem ir atſewiſchkas ganibas, jeb waj tàs jaeerihko tihrumâ; 4) Zik lopbaribas dod plawas un zik jaraſcho tihrumâ; 5) Kuhtsmehſlu daudſums un winu iſleetoſchana. Saimneezibas tips jau pats par ſewi noſaka, kahdas kulturas peekopjamas. Graudkopibas ſaimneezibâs leelakà lauku platiba jaeerahda tirgus labibam, un lopbaribas raſchoſchanai jaatſtahj tikai wisnepeezeeſchamakàs platibas. Lopkopibas ſaimneezibâ lauki, zik ween eeſpehjams, jaiſmanto lopbaribas raſchoſchanai un t. t.

Eedalot laukus un eewedot planweidigu augſeku jabuht ſkaidribâ par to, kahdas buhs galwenàs kulturas un zik leelas platibas katrai no tàm wajadſigas. Schìs kulturas galwenâ kahrtâ noſaka lopu ſkaits ſaimneezibâ. Ja ari ſpehka baribu daudſ eepirktu no ahreenes, tad rupjà bariba un ſaknes jaaudſè peeteekoſchâ wairumâ katrai ſaimneezibai. Runajot par ganibam, jaſaka, ka wiſiſdewigaki lopus ganit uſ kultiwetàm ganibam un, ja tahdas newar eerihkot ahrpus aramſemes, waj ari tas praſa plaſchus kultiweſchanas darbus, kuri tagad neatmakſajas, tad ganibas eerihkojamas tihrumâ. Wiſiſdewigaki ganibas eerihkot ſaimneezibas zentra tuwumâ, bet war gaditees, ka kahdâ tihruma dalâ ir par daudſ mitrs labibam un ziteem kulturaugeem, bet tur tomehr ar ſekmem war eerihkot ganibu. Ja aramſeme wiſzaur weenada, tad war eerihkot ari mainamus ganibu laukus, kurus pehz wairakeem, peem. 8 gadeem, uſar un eewed augſekâ, atſtahjot ganibam zitu lauku. Leetot ganibam treſchà gada ahbolinus naw eeteizams, jo tas weizina daſchadu neſahlu eeweeſchanos un ari ſelmenis tahdam ganibu laukam nabadſigs. Pee lopbaribas raſchoſchanas japaredſ weeta ſaknaugeem, ahbolineem un ſpehkbaribai.

Saknaugi praſa peemehrotus mitruma apſtahkļus un labi apſtrahdatu, no neſahlem tihru un eemeſlotu ſemi. Tahdas praſibas reti kad war apmeerinat wiſi ſaimneezibas tihrumi, tapehz ſaknaugeem iſdewigi eenemt atſewiſchkus lauzinus ar atſewiſchku augſeku. Skatotees pehz apſtahkleem, teem war eemehrit 3, 4 un wairak lauzinus ar augſeku: 1. ſaknes, 2. waſarajs, 3. kartupeli; waj 1. ſaknes, 2. waſarajs, 3. ſirni waj ahbolinſch, 4. kartupeli. Peeweſtos peemehros ſaknes nahk pehz kartupeleem. Tas ir iſdewigi tajâ ſinâ, ka kartupeli labi iſehno neſahles, un tàs teek iſnihzinatas ari ruſchinot, kaimdehl ſaknem ſpeziala neſahlu apkaroſchana wairs naw wajadſiga. Mineteem noluhkeem noder waj weenigi wehlàs ſchkirnes, kuras iſaug ar leeleem lakſteem. Saknes war likt ari pehz ziteem preekſchaugeem, bet ſchee preekſchaugi neſahlu apkaroſchanas ſinâ naw tik iſdewigi.

Spehka baribas raſchoſchanai wajadſigà platiba iſtaiſa 0,5 — 1 puhrw. uſ katru gowi.

Ahbolina lauku makſimalà platiba war buht weena treſchà daļa no wiſas aramſemes, atſkaitot ganibas, tamdehl lopkopibas ſaimneezibàs, kur maſ plawu, waj tàs maſraſchigas, wisbeeſchak peeleetojamà ir 6 lauku ſiſtema ar 2 ahbolina laukeem. I. ſchema: 1. ſeemaji ahbolina papuwê, 2. kartupeli kuhtsmehſlos, 3. waſarajs un pahkſchaugi, 4. waſarajs ar ahbolina paſehju, 5. ahbolinſch, 6. ahbolinſch. II. ſchema: 1. ſeemaji kuhtsmehſlos, 2. ahbolinſch, 3. ahbolinſch, 4. waſaraji, 5. kartupeli kuhtsmehſlos, 6. waſarajs, 7. papuwe. Pee ahbolina lauku platibas noteikſchanas janem wehrâ lopu ſkaits un plawu ſtahwoklis. Wiſpirms jaaprehkina, zik lopeem wajadſigs ahbolina un plawu ſeena, un tad war padomat par raſchoſchanu. Ja ir labas plawas, kuras dod augſtwehrtigu ſeenu, tad ar ahbolina ſehjumeem war ſaſchaurinatees, turpretim, ja plawu ſahle maſwehrtiga un pee leela plawu attahluma neatmakſajas pat winu nowahkt, tad galwenà wehriba peegreeſchama ahbolinu audſeſchanai tihrumos. Pilnigi beſ ahbolineem iſtikt newar, jo ahbolini ir augſekâ neatweetojami augi ſlahpekļa krahſchanas un ſemes uſlaboſchanas ſinâ.

Swarigs jautajums augſekâ ir ſemes paplaſchinaſchanas un kuhtsmehſlu doſchanas kahrtiba. Par kuhtsmehſlu daudſumu kautzik war ſpreeſt katrs laukſaimneeks, kurſch ilgaku laiku ſawâ ſaimnee-

zibâ ſtrahdajis. Ja tahdâ zelâ mehſlu daudſumu noteikt newar, tad to war aprehkinat pehz iſehdinatà baribas daudſuma, nemot wehrâ ari pakaiſchus, kà to aiſrahdijis prof. Bergs ſawâ „Laukkopibâ", II. dalâ. Par iſdewigako papuwes weidu jaauſſkata jauktais, t. i. kur daka aiſnemta ar agri ſehteem waſarajeem waj pahkſchaugeem, bet pahrejà (ſemes ſemakâs un neſahlainakâs weetâs) atſtahta melnâ papuwê. Jahnu papuwe galigi atmetama, jo ta war kalpot kà neſahlu wairotaja. Ar papuwes weidu leelâ mehrâ war groſit ari darba eekahrtu. Sewiſchki tas ſakams par kuhtsmehſlu iſweſchanas un eeſtrahdaſchanas laiku, kurſch ſaimneezibas darbu ſadalijumâ eenem eewehrojamu weetu. Kas ſihmejas uſ kuhtsmehſleem, tad jaſaka, ka leelakai dakai ſaimneezibu par pareiſako japeenem kuhtsmehſlu doſchana ſeemajeem, kuri gan naw labi kuhtsmehſlu iſmantotaji, bet tos paraſti ſehj weſelu lauku un tad pee noteiktas augſekas mehſlojums iſnahk wiſeem laukeem weenmehrigs. Ja kuhtsmehſlus dod tikai ſaknem un kartupeleem, kurus reti kad war likt wiſos laukos, daka aramſemes war palikt beſ kuhtsmehſleem.

Lauku ſkaits un augu ſekas war buht loti daſchadas. Lopkopibas ſaimneezibam, ar daudſ ahbolina, noder 6 un 7 lauku ſiſtemas. Ja wehlas eeguht wairak graudu, jaaudſè tikai weengadejs ahbolinſch, waj japawairo lauku ſkaits, jo tad ahbolinu platiba, atteezibâ pret pahrejeem laukeem, ſamaſinaſees. Te eeteizama war buht ſekoſcha augſeka: 1. ſeemaji kuhtsmehſlos, 2. ahbolinſch, 3. ahbolinſch. 4. waſarajs, 5. kartupeli kuhtsmehſlos, 6. waſarajs un pahkſchaugi, 7. waſaraji, 8. aiſnemtà un melnà papuwe.

Sinamos apſtahkļos, kà tas jau eepreekſch minets, augſekâ noderigi eeweſt ari ganibas. Tahdâ gadijumâ lauku ſkaits atteezigi pawairojams. Turot lauku 7—10 gadu ganibâs, uſlabojas ſemes fiſikalàs ihpaſchibas un augliba. Tapat ar ganibam war iſnihnat niknakàs ſaknu neſahles, kà wahrpatu, guſchņas u.z. Ganibu lauki tahdos gadijumos wehlami tikpat leeli, kà pahrejee. Maina no tihruma uſ ganibu iſdarama weenkahrſchi. Ahbolina laukam, kurſch domats pehz 2 gadeem uſarſchanai, peeſehj ganibas ſahku maiſijumu. 2 gadu ahbolina raſchas nowahz ſeenâ un pehz tam lauku atſtahj ganibai, tai weetâ uſplehſchot wezo ganibu lauku. Pehz 2 gadeem ahbolina prozents ſelmeni buhs ſamaſinajees un ar pareiſu mehſloſchanu eeguhts labs ganibas ſelmenis.

Wiſpahrigi jateiz, ka katrs lauku eedalijums war buht labs, bet tikai ſawâ weetâ, tamdehl pee ſcho eedalijumu iſwehles jabuht uſmanigeem un nopeetni un wiſpuſigi jaapdomà, kurſch no teem eewedams.

Kas atteezas uſ lauku eedaliſchanas techniſko puſi, tad jaſaka, ka wislabak to iſdarit uſ plana, jo tad ſkaidrak pahrredſama lauku forma un ſituazija. Tam noluhkam pagatawo nowilkumus no ſemes plana, bet ja tahda naw, tad laukus uſmehra un plahnu pagatawo. Uſmehriſchanu, ſchai wajadſibai peeteekoſchi preziſi, war iſdarit ar ekeri un mehrſlokſni. Pagatawotà planâ laukus eedala un pehz plana noſprauſch dabâ.

Schis darbs nepratejam buhs gruhti iſwedams, bet to par neleelu atlihdſibu iſdaris katrs mehrneeks, agronoms, waj zits kahds, kurſch kautzik pahrſin mehrneezibas darbus.

Beigâs wehl japeemin, ka laukus atdalot nedrihkſt atſtaht eſchas, bet tàs galigi jaiſnihzina, jo eſchas plaſchos apmehros kalpo kà neſahlu, ſewiſchki wahrpatu, augu ſlimibu un kaitekļu iſplatitajas.

Stud. agr. A. Rullis.

Laukkopja atſihmes.

Ari augus warès potet pret ſlimibam? — A. Lehmans ſawos meklejumos atwer iſredſes, augu ſlimibas nahkotnê apkarot ar pretwotem. Daſchas weelas, iemei peedotas, augos uſnemtas un ſchuhninâs noweetotas, — ir kaitigas augu ſlimibas dihgleem un nowehrſch to eeperinaſchanos audos. Ja atradumu iſkops lihdſ praktiſkai peeleetoſchanai, tam war buht iſzili leela noſime lauku raſchu nobroſchinaſchanâ.

Paſeminot gruntsuhdeni ar lauku peenahzigu grahwoſchanu, waj wehl labaki, dreneſchanu, — dod augu ſaknu rihzibâ wairak ſemes un wairak baribas. Kahdâ laukkopibas iſmehginajumâ Wezauzê, kur gruntsuhdens lihmenis bij nokahrtots uſ 60 zm., zukurbeeſchu ſihkàs ſaknites ar ſcho dſilumu iſbeidſàs; kur gruntsuhdens lihmenis bij nokahrtots pakahpeniſki ſemaki uſ 95 zm. un uſ 130 zm., zukurbeeſchu ſaknes ſneedſàs atteezigos dſilumos, weenmehr lihdſ gruntsuhdenim. Pee tam, dſilumâ eet newis atſewiſchkas ſaknites, bet apbrihnojami kupli ſihko ſakniſchu ſarojumi. Pirmâ gadijumâ zukurbeetei jaaprobeſchojas ar 60 zm. mahjokli, kamehr pehdejâ gadijumâ tàs rihzibâ wairak kà dubults ſemes tilpums. Tas newar neeeipaidot raſchas.

Pelus un ſeena gruſchi ſlehpj ſewi ne maſumu neſahlu ſehklu. Laukkopibas meklejumos Wezauzê weenâ kilogramâ rudſu pelu atraſtas 225 neſahlu ſehklas, meeſchu — 420 un auſu — 610. Saprotams, ka pelu bagatiba ar neſahlu ſehklam neatkaras no kulturas, bet no lauka, kahdâ ta audſeta. Wiswairak pelûs atraſtas balandu ſehklas, daudſ maſak — ſwehru, kumeliſchu, ſkahbenu, wijoliſchu u. z. Weenâ kilogramâ ſeena gruſchu ſaſkaititas 92.200 neſahlu ſehklas, tanîs — peeneenes, kumelites, lauka wijolites, zelmallapa u. z. Neſahlu ſehklas, ar pelum un ſeena gruſcheem iſehdinatas lopeem, iſeet zaur baribas organeem, nokluhſt mehſlos un ar teem — uſ lauka. Ne welti eeteiz ſeena gruſchus un pelus no neſahlaineem laukeem iſehdinat tikai ſutinatus.

Jota.

Augu aizsardziba.

Krizantemu miltrasa un pelekā puve.

Rudenī un ziemā puķu audzetajiem sevišķa uzmaniba japiegriež krizentemām, lai tās siltumnicās pasargatu no miltrasas un pelekās puves. Šīs kaites visbiežaki novērojamas tādās siltumnicās, kur dienās temperatura daudz augstaka, kā naktīs, un bez tam vēl podi ar minetām puķēm novietoti par daudz tuvu viens otram. Miltrasu uz krizantemu lapām izveido sēnite Oidium chrysanthemi Rabh., kura līdz šim laikam pazīstama tikai konidialā attīstibas pakāpē. Liekēdim vairojot krizantemu lapas no abām pusēm apklājas ar irdenu, baltu apsarmojumu. Bojatās lapas vispirms nobālē un beidzot paliek brūnas. Sevišķi strauji miltrasa pārņem krizantemas tad, ja tās miglo ar ūdeni un podus novieto ēnā. No dažadām šķirnēm no miltrasas visvairak cieš Berthe Lachaux, E. J. Brooks, H. E. Converse, Daily Mail, Draps Dom, W. Duckham, Jubilee un Paolo Radelli. Mazak slimo: Ami Bergert, Drap Or, Mme Obertnur un Mrs. Pulling. Šīs slimibas novēršanai jagādā, lai siltumnicās gaiss nebūtu par daudz mitrs un temperatura strauji nemainitos. Zeme podu pildīšanai un spraudeķu ieaudzešanai jaņem svaiga, kas nesatur bīstamos kaitekļus — nematodes un nav pārmēslota ar kūts un māksligiem slāpekli saturošiem mēsliem. Miltrasas attīstīšanos aptur lapu apputinašana ar sēra ziediem, ja temperatura siltumnicās nav zemaka par 25° C. Tāpat labus panākumus dod sēra iztvaikošana siltumnicās ar sevišķa aparata — rotoģeneratora palīdzibu. No dažadiem miglošanas līdzekļiem krizantemu miltrasas apkarošanai derigi tikai sēra preparati, piemēram sērkaļķa novārijums un citi.

Dažās siltumnicās krizantemas ziemā cieš no pelekās puves, kuru ierosina sēnite — Botrytis cinerea Pers. Lapām uzbrukusi sēnite uz tām izveido plašus dzeltenus plankumus ar peleku pūkojumu virspusē. Bojatās lapas plankumu vietās pūst un kļūst cauras. Sēnites sporas no auga uz augu pārnes lapu utis, kuru apkarošanai siltumnicās japiegriež nopietna vēriba. Sevišķi lielus zaudejumus pelekā puve nodara gadijumos, kad ta pāriet uz krizantemu ziediem. Pēdejie tad nobrūnē un apsūjas ar peleku pūkojumu. No pārejām puķēm pelekā puve siltumnicās bojā pelargonijas, primulas, ciklamenas un cinerarijas. Pelekās puves rašanos veicina pārlieciģi mitrais gaiss siltumnicās, gaismas trūkums, vienpusigs mēslojums, biezi sējumi vai stādijumi un bojato, pūstošo augu daļu nenovākšana. Šādus apstākļus novēršot un krizantemas dažas reizes apmiglojot ar 1% Burgundes šķidrumu minetā kaite apstājas. J. Sm. –

Kulturaugu slimibas 1932. g.

II. Dārzaugi.

Lauksaimnieku un dārzkopju uzdevumos starp citu ari ietilpst kulturaugu sargāšana no dažādām kaitekļiem un nezālēm. Ja šo darbu palaiž garām nedaritu, tad nereti vien gaiditās labās ražas vietā nākas apmierinaties ar to ražas daļu, kuru kaites un kaitekļi pametuši nenopostitu. Lai cīņai ar minetiem neražu cēloņiem būtu panākumi, tad vispirms janoskaidro, no kādām kaitēm un kādā mērā cieš mūsu kulturaugi. Pagājušā gadā „L. L." 24. numurā jau iespiests pārskats par laukaugu kaitēm. Šoreiz apskatisim dārzaugus jeb dārzajus, bet augļu kokus un ogulajus atstāsim nākošai reizai.

Iesāksim ar kāpostiem, kuri 1932. g. pavasarī daudzās saimniecibās cieta no melnkājibas. Kāpostu dēsta audzetajiem bez melnkājibas vēl prāvus zaudejumus nodarija ari neīstā miltrasa. Pēdejo raksturo bālie plankumi uz kāpostu lapām, pie kam lapu apakšpusēs, taisni pretī plankumiem, attīstas baltgans apsarmojums. Pilsētu dārzniecibās, kur grūti ieturet pareizu augseku, kāpostiem uzbruka sakņu puņi, kā ari nopuva galviņas. Daugavpils apkārtnē puve bojaja ari pieaugušas kāpostu galvas, kurās īsi pirms to novākšanas bija atrodamas sēnites — Sclerotinia Libertiana sklerocijas melnu, dažada lieluma graudu veidā. Rigā un Jelgavas apkārtnē kāpostu lapas un galvas bojaja melnā, bakterialā puve. Tumšus, samtainus plankumus uz kāpostu lapām daudzos sakņu dārzos ierosinaja sēnite — Alternaria brassicae.

Vietām Kurzemē galda kāļu lapas sāka dzeltet un savīta, bet saknes sapuva, pārvēršoties pelekā mīkstā masā. Šīs kaites cēlonis bakterijas — Pseudomonas destructans.

Dārzniecibās uz mārrutku lapām vasaras beigās parādijās apaļi, sākumā brūni, vēlak baltgani, no parazitarām sēnītēm ierosinati plankumi.

Agro salatu un špinatu audzetajiem siltumnicās minetoš augus stiprā mērā bojaja neīstā miltrasa.

Siltumnicās no slimibām daudz cieta ari tomati. Vislielakos zaudejumus dārzkopjiem nodarija sēnite — Cladosporium fulvum, pārklājot mineto augu lapas ar brūniem, samtainiem plankumiem. Sausam un siltam laikam pastāvot, minetais liekēdis no siltumnicām pārgāja ari uz lauka tomatiem. Tomatu „mēri" pārskata gadā izdevās uziet tikai dažās dārzniecibās. Senak šī kaite pie mums nebija novērota. Vasaras otrā pusē uz tomatu lapām sāka stipri variet sīkie, baltie plankumi, un pēdzot uz augļiem parādijās tā dēvetā sausā puve. Tā kā laika apstākļi tomatu audzešanai bija visai izdevigi, tad slimibas lauka tomatiem uzbruka samērā vēlu un līdz ar to ražas zudums nebija tik prāvs, kā iepriekšejos gados.

No sīpolu kaitēm pirmā vietā jamin neīstā miltrasa, kura jau vairakus gadus no vietas sīpolu ražu samazina par 5—15%. Vasaras pirmā pusē laksti sāk bālet, apklājas ar peleki violetu apsarmojumu un sirpveidigi saliecas. Šī kaite izplatas ar sēklas sīpoliem, kuru audos pārziemo sēnites — Peronospora Schleidenii sēņotne. Tā kā 1932. g. rudenī laiks pastāveja lietains, tad daudzi dārzkopji nepaguva sīpolus pēc ievākšanas pienācigi izžāvet. Sakarā ar to sīpolus glabatuvēs bojaja sēnites — Botrytis alii un B. cinerea. Pēdejām darbojoties sīpoli sapūst.

Gurķi pārskata gadā stiprā mērā cieta no „kašķa". Daudzos sakņu dārzos vasaras otrā pusē bija grūti atrast pilnigi veselus gurķus. Vairakās dārzniecibās gurķiem stublaju lejas galos radās plaisas nn lapas savīta. Siltumnicās vietām agri pavasarī tikko sadīguši gurķi nogāzās gar zemi un sapuva.

J. Sm.—

No cittautu literaturas.

Biešu serdes un sausā puve kā bora trūkuma parādiba.

Cukurbiešu kultura ar katru gadu ieņem arvien redzamaku vietu. Līdz ar to nopietna vēriba japiegriež cukurbiešu slimibām, jo pēdejās var stipri apdraudet šīs kulturas ienesibu.

Viena no ļaunakām biešu slimibām serdes un sausā puve. Atzinumi par šīs slimibas cēloņiem pretrunigi. Daudzi autori serdes un sauso puvi skaita par liekēžu sēnīšu raditu slimibu, citi turpretim serdes puves īstos celoņus domā būt atraduši fizioloģiskos traucejumos.

Franks Vācijā (1897. g.) pār serdes puves cēloni skaita sēniti Phoma betae. Pēc viņa atzinumiem šīs sēnites parādišanos sekmē traucejumi cukurbiešu attīstibā, kādus rada sausums, pārmērigs mēslojums ar filtrpreses kaļķiem vai Čiles salpetri.

Citi pētnieki novērojuši, ka serdes puves sākuma stadijā bojatās augu daļās liekēžu sēnites nav atrodamas un inficejot pat sausos apstākļos audzetas bietes ar sēniti Phoma betae, serdes puvi nav izdevies radit. Šie novērojumi veduši pie atziņas, ka serdes un sausās puves cēloņi meklejami fizioloģiskos traucejumos un ka sēnites Phoma betaes attīstiba uz slimiem augiem ir tikai blakus parādiba.

Krügers un Wimmers, Vācijā, par biešu serdes un sausās puves cēloņi skaita augsnas alkalisku reakciju.

Prof. Gäumanns, Šveicē, serdes un sausā puvē redz apvienotus divus slimibas procesus, fizioloģiska rakstura traucejumus un liekēžu sēnišu bojajumus. Traucejumi fizioloģiskās norisēs radot biešu ieņēmibu pret sēniti Phoma betae un noteicot šīs sēnites infekcijas gaitu. Prof. Gäumanna izdaritie infekcijas mēģinajumi tikai tad devuši positivus panākumus, kad bietes audzetas augsnā ar alkalisku reakciju. Prof. Gäumanns tomēr atrod, ka lauku kulturās augsnes reakcijas kritiskā pakāpe, kas noteic biešu slimošanu ar serdes puvi, ir mainiga. Dažos laukos slimiba jau parādijusies neitralās augsnēs (pH 7), kurpretim citos laukos ar alkalisku reakciju (pH7,6 vai pH 7,8) bietes bijušas pilnigi veselas.

Serdes puve parādijusies ari, audzejot bietes kvarca smiltīs ar dažadu baribas sāļu devām, tāpat ūdens kulturās.

E. Brandenburgs, Holandē (Phytopathologische Zeitschrift. 5. 1931. lpp. 499.—517.), audzejot bietes gan udens kulturās, gan augsnā, atradis, ka serdes un sausās puves parādišanās nav tieši saistita ar baribas sāļu šķīduma vai augsnes reakciju.

Brandenburgs par biešu serdes un sausās puves cēloni skaita bora trūkumu augsnā. Audzejot bietes ūdenskulturās ar un bez bora devām pirmās 8 dienās visi augi attīstijušies normali. Turpmakā laikmetā augi bez bora devas palikuši atpakaļ augumā uņ pēc 3 nedeļām uz šo augu lapām jau parādijušās pirmās slimibas zīmes. Dažas dienas pēc tam videjās lapas gājušas bojā. Līdzigos apstākļos audzetās bietes, bet ar bora devām, attīstijušās pilnigi normali un pēc 4 nedeļām sasniegušas divreiz lielaku augumu, nekā bietes bez bora. Vislabakā attīstiba ūdenskulturās novērota ar 5—7 desmittūkstot daļu grama borskābes piemaisijumu vienam litrim baribas vielu šķiduma. Augstakās devas jau atsaukušās kaitigi. Magnija trūkums ūdens kulturās radijis vieglu chlorosi, lapas pieņēmušas marmoretu izskatu un beidzot lapu audos radušies gaišbrūni, sīki, izkaltuši plankumiņi.

Bora trūkuma sekas arvien vispirms paradijušās uz rozetes videjām, jaunakām lapām. Lapu attīstiba apstājusies, lapas izliekušās uz āru, bet uz lapu kātiņiem parādijušies tumšbrūni plankumi. Slimo lapu kātiņi bijuši ļoti trausli un viegli lūzuši. Ieilgstot bora trūkumam, videjās lapas īsā laikā gājušas bojā. Rozetes ārejās lapas pakāpeniski sākušas dzeltet un beidzot nokaltušas.

Bora trūkums nelabvēligi atsaucies ari uz biešu sāņsakņu attīstibu. Tās palikušas ļoti īsiņas, viegli nobrūnejušas un galotnes nomirušas. Bora trūkuma simptomi pilnigi sakrīt ar biešu serdes un sausās puves simptomiem. Šie simptomi nozuduši, tiklīdz bora trūkumā augošām bietēm dots bors. Augšanā apstājušās lapas turpinajušas atkal attīstities un turpmakās lapas izveidojušās pilnigi normali. Aprakstitā mēģinajumā sēnite Phoma betae uz slimojošām augu daļām nav atrasta, kas liecina, ka slimibai ar šo sēniti nav neka kopeja. Sakarā ar to japieņem, ka ari lauku kulturās sēnite Phoma betae nav serdes nn sausās puves pirmcēlonis, bet ta, kā vājuma parazits vai trūdēdis ieviešas bora trūkuma raditos bojajumos. Līdzigi rezultati gūti, audzejot bietes trūdu saturošā smilts augsnā ar vāji alkalisku reakciju.

Podu kulturās katriem 8 kg augsnas dotas 5 tūkstot daļas gr. borskābes.

Lauku kulturās par serdes puvi veicinošiem faktoriem skaita augstas slāpekļa vai fosfora mēslu devas un visus tos meteoroloģiskos apstākļus, kas veicina biešu strauju attīstibu vasaras sākumā. Šo parādibu Brandenburgs izskaidro tādi, ka pirmā attīstibas laikā spēcigi augošie stādi intensivi izmanto augsnas bora krājumus, vēlak cieš ta trūkumu un saslimst.

Lai gan lauku kulturās augsnes alkaliskā reakcija ir viens no noteicošiem serdes puvi veicinošiem faktoriem, par slimibas tiešo cēloni to tomēr nevar uzskatit. Drīzak japieņem, ka šādās augsnēs augi nespēj pienācigi izmantot bora krājumus un sakarā ar to tad parādas serdes un sausā puve.

Brandenburga pētijumiem var piekrist ļoti liela praktiska nozime. Zinot, ka biešu serdes un sausā puve stāv sakarā ar bora trūkumu augsnā, rodas plašas izredzes šīs bīstamās slimibas apkarošanai, lietojot niecigas bora mēslojuma devas.

Nākotnes jautajums atrast praksē lietojamas borskābes devas. Zīmejoties uz tabaku jau atrasts, ka pietiek ar 3 tūkstotdaļ gramiem borskābes katram augam, lai novērstu bora trūkuma radito slimibu. Bora mēslojumu tomēr nāksies lietot ar lielu uzmanibu, jo lielakas bora devas neizbēgami kaitigi atsaucas uz augu attīstibu.

Doc. M. Eglits.

Dahrſkopiba.

Gadu mainâs.

Weens gads naw tik garſch laika ſprihdis, lai waretu ſaſkatit tauſtamus ſaſneegumus ihpaſchi tahdâ noſarê kà dahrſkopiba. Te wajadſigi wairaki gadi atſewiſchku kulturu iſkopſchanai, jaunu nowirſeenu popularieſchanai un konſerwatiwà zilweka paraſchu zitadai eetekmeſchanai. Un tomehr, neraugotees uſ tik pamatoteem ſpreedumeem, mums gribas dahrſkopibas weidoſchanâ trauktees lihdſi wiſàm zitàm drudſchainàm pahrwehrtibam, jau peħz daſcheem mehneſcheem gribam ſaſkatit ne tikween domu, bet pat praktiſko panahkumu kahpinajumus. Tahda nepazeetiba nedrihkſt noweſt pee ſwaidiſchanàs wiſâ dahrſkopibas weidoſchanas darbâ tiklab wiſas walſts, kà ari atſewiſchku ſaimneezibu mehrogâ.

Kahdâs dahrſkopibas noſarês wehrojami juhtamakee ſaſneegumi?

Weenâ no pirmàm weetam grib eerindotees ſtiklu kulturas. Loti apſweizama parahdiba, jo ſchìs noſares iſweidoſchana agro dahrſaju audſeſchanas nowirſeenâ uſlabos un padarìs wiſpuſigaku muhſu uſturu, dodot eeſpehju ari widuwejam pelnitajam agrajos pawaſara mehneſchos atkautees leetot pirmos dahrſajus. Lihdſ ſchim ſtiklu kulturu paplaſchinaſchanas darbâ dahrſkopji katrs eet ſawruhp. Nepatihkamu pahrſteigumu nowehrſchanas labâ gan deretu ſapraſtees, jo organiſetâ darbâ ſekmes ir wairak nodroſchinatas.

Pukkopji, kà war ſpreeſt peħz puku weikalu ſtaru logeem ſeemas mehneſchos, ſahk aiſmirſt daudſas kulturas, aiſraujas wehl arweenu ar weenkahrſcho no ahrſemem eeweſto gatawo materialu „uſſeedinaſchanu". Ta ir loti behdiga tagadejo pukkopju ateſtazija. Paſchreiſejo wehrtibu pahrwehrteſchana ſchinî noſarê loti wehlama un pat nekawejama. Ka ir eeſpehjams ari Latwijâ ſaſneegt ne ſliktakus reſultatus, leezinaja pehdejàs dahrſkopibas iſſtahdes atſewiſchkee eksponati Esplanadê gan ar ſeedeem, gan puku ſihpoleem.

Kokaudſetawas iſrahda roſigu, bet weenpuſigu darbibu. Waj ta ir apſtahkļu neiſpraſchanas paſihme, waj peldeſchana pa meerigakeem uhdeneem — negribu ſcheit iſſchkirtees; bet newehlamàs ſekas nelikſees ilgi gaidit. Reiſ eekuſtinatà energija buhtu eewirſama wehlamâ gultnê.

Teeſchi tauſtami panahkumi pagahjuſchâ gadâ ſaſkatami dahrſkopibas ruhpneezibâ: dahrſa darba rihku iſgatawoſchanâ, migloſchanas aparatu konſtrueſchanâ, zihņas lihdſeklu iſgatawoſchanâ dahrſu kaitekļu apkaroſchanai u. z.

Leelaka dſihwiba nowehrojama ari dahrſaju ſehklu audſeſchanas darbâ un ar pilnigi apmeerinoſcheem panahkumeem. Zereſim, ka ſchajâ darbâ intereſe neatſlahbs.

Dahrſkopibas raſchojumu iſwehrteſchanas jautajums wehl arweenu ſtipri inerts. Darba objekts te pahrak plaſchs un ſmags, lai ihſâ laikâ to paſpehtu apſtrahdat un likt ſlihdet ikdeenas darba burſmâ. Tomehr wehriga azs ari te war daudſ ko ſaſkatit, tà kà pat leelakeem peſimiſteem ſahk pamati ſchkobitees ſem kahjam.

Tà, peeſkarotees atſewiſchkeem darba poſmeem dahrſkopibas laukâ, redſam, ka darſkopis naw rokas klehpî turejis un darba augļus waram labi ſaſkatit. Turpinot jau eeſahktos darbus un eeroſinot jaunus, wehlejums 1933. gadam lai buhtu — panahkt pilnigu patſtahwibu un neatkaribu dahrſkopibâ, ſtrahdat ſaſkanoti wiſàs noſarês, aiſmirſtot ſawruhp takas, neapſtahtees ſaſneegumu augſtumos, bet teektees peħz teem kalngaleem, ko waram ſaſkatit weenigi ſinàtnes perſpekiwê.

J. Sudrabs.

Biſchkopjeem jaunâ gadâ.

Wezais, bet arweenu wehl jaunais jauna gada ſweizeens ſkan: Daudſ laimes Jaunâ gadâ! Schis ſweizeens biſchkopjeem jo ſihmigs tadehļ ween, ka neweena laukſaimneezibas noſare naw tik daudſ atkariga

F. M. Jelgavas un Krustpils cukura fabrikas

pārdod sekošus ražojumus:

1) **Cukurbiešu graizījumus — lētākā un izdevigākā lopbarība.** Cena Ls 3,60 par 1 tonnu, noņemot uz vietas vezumiem vai franko vagons Jelgavas vai Krustpils cukura fabrīka.
2) **Filtrpreskaļķi — zemes mēslošanai.** Cena Ls 0,50 par 1 tonnu, noņemot uz vietas vezumiem, un Ls 1,— par tonnu, franko vagons Jelgava vai Krustpils cukura fabrika.

Cukurbiešu graizījumus un filtrpreskaļķus izsūta vagonos sabērtā veidā ne mazāk par vagona kravu. Uzdotās cenas ir spēkā pa fabriku darbības laiku (apm. līdz 1933. g. janvāra mēn. beigām).

Cukurbiešu graizījumu dzelzceļa veduma maksa stipri pazemināta.

Tuvākas ziņas sniedz: **1) Valsts cukura fabriku birojā Rīgā, L. Smilšu ielā 1/3, dz. 7, tāļr. 20739. 2) Jelgavas cukura fabrikā, tāļr. Jelgava 393 un 3) Krustpils cukura fabrikā, tāļr. Krustpilī 91.**

no laimigeem un labwehligeem apstahkleem kà bischkopiba.

Laba medus rascha atkariga neween no seedu bagatibas apkahrtnê, bet ari no filtuma, mitruma, wehja un ziteem gaisa apstahkleem.

Wislabakee medus auga seedi ir maswehrtigi, ja laiks ir wehss un leetains. Schahdâ laikâ seedi ir tukschi no nektara un bites tanîs neko neatrod. Tàpat filtas un saulainas deenas neko nedod, ja tanî laikâ naw seedu.

Ja bischkopibai labwehligee laika un seedu apstahkli laimigi sakriht kopâ un sinamu laiku pastahw, tad bischkopim medus rascha nodroschinata un wina puhlini bagatigi attalgoti; bet ja schee apstahkli nelaimigi dalas — tad tikpat droscha winam nerascha.

Runajot par labwehligeem laika apstahkleem japeesihmè, ka wisâs weetâs Latwijâ tee nedod weenadi labus panahkumus. Peemehram: Widsemê, Latgalê un ari Kursemê smilts semês bastarda un baltais abolinsch labi medo pee +14—16 R° leela filtuma. Mahlu semês, kà Semgales lihdsenumâ, pee schahdas temperaturas tas nemedo gandrihs nemaz. Kad temperatura eet pahri par +20—23 R° tad tas sche medo leeliski. Spehzigas saimes manâ drawâ ir eenesuschas pat 8,5 kg. nektara weenâ deenâ. Turpretî smilts semês pee schahda karstuma seedi iskalst un nemedo nemaz.

Grosit laika apstahkkus nestahw bischkopja spehkos, bet winam eespehjams labwehligi raduschos apstahkkus peenahzigi izmantot. Ja winsch to prot, pilniga nerascha reti kad winu peemeklès.

Beeschi gadas nowehrot, ka labâs seedu weetâs, pee isdewiga laika bischu saimes eenes tomehr maz medus. Zehlonis schai parahdibai meklejams wahjâs, mazrascheigâs bischu saimês waj ari neprascha nê eenesumu pareisâ laikâ izmantot. Ais newalas waj nesinaschanas bischkopis naw laikâ magasinu uslizis, waj nokawejis zitus neatleekamus darbus bischu dahrsâ; kadehl galwenais eenesums, kursch daschu reisi pastahw ihsu laiku, ir pagahjis neizmantots. Schinî gadijumâ radusees nerascha — pascha bischkopja waina.

Lai eenesumu pareizi izmantotu, bischkopim japasihst sawas apkahrtnes seedi un jasin, kad eestahjas galwenais eenesums. Lihds tam laikam saimem jabuht spehzigàm un sagatawotàm eenesuma izmantoschanai. Ja winsch to neprot panahkt, tad winsch wehl naw ihsts bischkopis, bet tikai bischu turetajs.

Neskatotees uz wisu to, ka bischkopibas eenesiba ir atkariga no labwehligeem apstahkleem, pee pareisas kopschanas tà tomehr ir eenesiga lauksaimneezibas nosare, ar kuru ir wehrts nodarbotees ikweenam lauksaimneekam.

Bischkopiba ir weenigà, kas spehj izmantot to dabas bagatibu, kura atrodas seedos un kuru nekahda zilweka mahksla nespehj eeguht. Par noschehloschanu tikai jasaka, ka bischkopibai wehl peegreesch masu wehribu, jo ar bischkopibu nodarbojàs apmehram 1/10 daļa no muhsu lauksaimneekeem. Wispasaules krises raditàs saimneezisкàs gruhtibas wissmagaki skar Latwijas walsts pamatu — lauksaimneezibu. Te eenahkumi nesedz wairs izdewumus. Schìs krises nowehrschanai janahk palihgâ ari bischkopibai, kas, pareizi nostahdita, war dot prahwus eenahkumus saimneezibas budschetâ un tà palihdzet nostiprinat saimneezibas patstahwibu un labklahjibu. Bez schaubam daudz wehl jastrahdà un jamahzas, lai bischkopibu padaritu par eenesigu lauksaimneezibas nosari schì wahrda teeschâ nosihmê.

Kas wispirms buhtu darams schìs eenesibas uslaboschanâ, par to kahdu wahrdu sche gribu teikt.

Galwenais faktors, no ka atkarajas bischu saimes attihstiba, un eenesiba ir bischu mahte. Ja mahte ir laba, ar leelu dehschanas spehju un labàm eedsimtàm ihpaschibam, tad ari winas pehznahzeji — darba bites buhs tschaklas saimes attihstibas un medus neschanas darbâ.

Nowehrojumi rahda, ka ne wisàm bischu mahtem ir leela dehschanas spehja un tschakla darba ihpaschibas.

Esmu nowehrojis sawâ ilggadigâ praksê, ka saimes, atrasdamàs weenados apstahkkos bischu dahrsâ, eenesuma un attihstas sinâ stahw tahlu weena no otras.

Peemehra pehz peewedischu nowehrojumus no ſawas drawas par pehdejeem gadeem.

Gads	Eenesums no saimes kilogramos			Saimju sk., kuras neto neeneſa	Peesihmes
	augſtakais	widejais	semakais		
1929.	100	40	10	6	Drawa atrodas Leelplatones muiſchâ, Semgalê.
1930.	80	45	20	—	Nepahrtraukts, loti labs eneſums 3 nedelas.
1931.	40	20	5	10	Widejs labs eneſums ar pahrtraukumeem.
1932.	54	22	4	7	

No peewesteem ſkaitleem redſams, zik leela ſtarpiba ir bijuſi medus raſchas ſinâ ſtarp ſaimi un ſaimi. Labàs raſchigàs ſaimes dewuſchas loti leelas medus raſchas, widejàs uſ puſi maſak, wahjàs maſ, daſchas turpretî pat nemaſ.

Wiſa ſchî eneſibas daſchadiba bijuſi atkariga no biſchu mahtes labajàm waj ſlikkajàm ihpaſchibam, kas rahda, ka naw weenalga, waj mahte dehj wairak tuhkſtoſchus, waj tikai daſchus ſimtus olinu weenâ deenâ. Tapat naw weenalga, waj bites ſawâ darbâ ir tſchaklas, waj ſlinkas.

Biſchu mahtem mainotees, paraſti noteek ari pahrmainas biſchu ſaimes dſihwê uſ labo waj ſlikto puſi, ſkatotees, kahdas ihpaſchibas mahte ſaimê eeneſis.

Ja jaunà mahte buhs gadijuſees labàm ihpaſchibam, tad lihdſ ſchim wahjà, ſlinkà un neraſchigà ſaime ihſâ laikâ pahrweidoſees, kluhs tſchakla un raſchiga un eerindoſees eneſigako ſaimju ſkaitâ. Bet noteek ari otradi. Lihdſ ſchim tſchaklà raſchigà ſaime ſahk nihkulot, kluhſt neeneſiga un nonahk pehdejâ weetâ.

Biſchkopji wehl maſ wehribas peegreeſch mahſchu ihpaſchibam un reti kad pahrmaina jauno, bet redſami ſlikto mahti pret labaku. Tadehl ari tik beeſchi faſtopamas ſaimes ar ſliktàm mahtem, kuru ſekas — wahja, pat pilniga neraſcha, neſkatotees uſ iſdewigeem laika un ſeedu apſtahkleem.

Pee ſchahdeem apſtahkleem naw brihnums, ka weens otrs biſchkopis paſaudè patiku uſ biſchkopibu, teikdams, ka naw wehrts ar to nodarbotees.

Pehz wiſa ſazità ſpreeſchot ir jaatſihſt, ka maſwehrtigàs, kaut gados jaunàs, bet ſliktàs biſchu mahtes japahrmaina pret labakàm. Bet kur pahrmainiſchanai nemt tahdas mahtes, tas ir jautajums, uſ kuru truhkſt atbildes.

Naw paſchu laiku Latwijâ ne organiſaziju ne priwato uſnehmeju, kuri leelakos apmehros nodarbotos ar labu biſchu mahſchu audſeſchanu tirdſneezikeem noluhkeem. Jr mums weena otra beedriba un daſchi priwati biſchkopji, kuri iſaudſè daſchas deſmitas biſchu mahtes pahrdoſchanai, bet tas ir pahrak maſ. Tadehl biſchkopjeem maſ iſredſes ſawas ſaimes uſlabot mahſchu pirkſchanas zelâ.

Kamehr biſchkopjeem naw eeſpehjams wajadſigâ daudſumâ un laikâ par peenehmigu zenu nopirkt ſaimju uſlaboſchanai wajadſigàs biſchu mahtes, tikmehr wineem paſcheem jakeras pee biſchu eneſibas uſlaboſchanas un mahſchu audſeſchanas darba.

Weens no galweneem biſchu ſaimju neeneſibas zehloneem ir: pahrak tuwa afinsradneeziba ſaimju ſtarpâ, zaur ko pehznahzejas paaudſes pa dalai iſwirſt un kluhſt neeneſigas. Afinsradneezibas nowehrſchanai un eneſibas uſlaboſchanai labus panahkumus dod ſwaiga biſchu afins eeweſchana biſchu dahrſâ no zitureenes tſchaklu, raſchigu biſchu ſaimju waj mahſchu weidâ.

Scho darbu beſ leekeem iſdewumeem paſchi biſchkopji waretu iſdarit, ſawſtarpeji apmainotees ſaimem un jaunàm, neapaugłotàm biſchu mahtem, wislabaki attahlaki ſtahwoſchu drawu ſtarpâ.

Sawâ biſchu dahrſâ biſchu ſugas uſlaboſchanu ſahku iſdarit 1922. gadâ, kad eewedu no ahrſemem pirmàs Kraines biſchu mahtes.

Tagad, pehz 10 gadu nowehrojumem, waru teikt, ka wislabakee panahkumi man bijuſchi ar Kraines un weetejo ſugu kruſtojumeem. Schee kruſtojumi, ar maſ iſnehmumeem, dewuſchi wiſaugſtakàs medus raſchas, pat diwreiſ wairak, kà zitas par labàm turetàs ſaimes.

Mànus nowehrojumus apſtiprina ari tee biſchkopji, kureem tiku dewis neapaugłotàs Kraines ſugas biſchu mahtes, kuras winu drawâs, apaugłojotees ar weetejeem traneem, dewuſchas ſewiſchki labus panahkumus attihſtibas un medus raſchas pazelſchanas ſinâ. Negribetu teikt, ka kruſtojumeem noderetu weenigi ahrſemes biſchu ſugas. Nè, ar labeem panahkumeem to war iſdarit ari ar weetejàs ſugas bitem, nemot ſchim noluhkam weenigi tſchaklas un augſtraſchigas biſchu ſaimes, kuràm nebuhtu ſawſtarpejas afins radneezibas.

Kruſtojumus ar labeem panahkumeem un maſ puhlem biſchkopji war iſdarit, ſawſtarpeji apmainotees ar ſaimem un jaunàm, neapaugłotàm biſchu mahtem, tà eeneſot biſchu dahrſâ ſwaigas afinis un nowehrſchot jaauno mahſchu apaugłoſchanos tuwu afins radneeku ſtarpâ. Lai nowehrſtu jauno mahſchu apaugłoſchanos ar newehlamu — ſliktu ihpaſchibu traneem, pehdejee buhtu no ſaimem jaiſker, waj janowehrſch wina iſlidoſchana, lihdſ jaunu mahſchu apaugłoſchanai. Mahſchu apaugłoſchanàs gadijumâ ar ſliktu ihpaſchibu tranu, gaidamee labee panahkumi buhtu iſnihzinati.

Augſchinetais aiſrahdijums, kà weens no ſwarigakeem, lai noder jaunâ gadâ biſchkopjeem par ſtuhra akmeni eneſigas biſchkopibas uſbuhwê.

K. Weſke.

Selekzijas noſihme ſemenu kulturâ.

Katra ſemenu kultiwetaja intereſês, ſewiſchki wehl, kur audſè tirdſneezibas noluhkeem, lai tàs buhtu raſchigas, no ka pa leelakai dalai atkarajas winu eneſiba. Nenoleedſami, ka ſchkirnes iſturibai un agrai eenahkſchanai ari ſawa noſihme, bet raſchi-

gums jaleek arween pirmâ weetâ. Tà peem., Rigas Juhrmalâ, lai ari kà neſlawetu „Deutſch Ewern“ kà wisagrako ſemeni, kuru ari mehginajis weens otrs audſet plaſchakâ mehrogâ, tomehr wehlak atkal atgreeſees pee wezàs „Wiktorijas“ ſchkirnes. Schì paſihſtama Rigas Juhrmalâ un tapat zitos Latwijas rajonos wairak kà 40 g. un ar ſawu iſturibu un peemehrotibu daſchadàm weetam, eekarojuſi pirmo weetu,— bet lihdſ ar to jakonſtatè ta parahdiba, ka ſchì ſchkirne

wairs naw tik weengabalaina un konſtanta. Winas ſtarpâ war atraſt wairak wariazijas ar nowirſiſchanos uſ ſlikto, negatiwo puſi: daſchi zeri ſahk raſchot agrak, ziti wehlak; weeni iſaug wairak lapâs, garakeem lapu kahteem, kas nomahz ſeedu ekarus. Nowehrota wehl ari tahda parahdiba, ka daſchi zeri ſahk raſchot agri, gandrihſ weenâ laikâ ar Deutſch Ewerna ſchkirni, bet ſaſtopami ari tahdi eksemplari, kuru eenahkſchanàs ſtipri nowehlojas.

Semenu iſwirſchanai (degenerazijai) par zehloni war jau buht tas apſtahklis, ka tàs weenâ un tai paſchâ weetâ audſè wairak gadus, kur ſawukahrt war wehl eeſpaidot ziti blakus apſtahkli, kà: ſemes nogurums, mehſloſchanas weenpuſiba, ſemes ſkahbums u. t. t., tà kà gala reſultatâ war raſtees eedſimtibas ſpehju paſliktinaſchanàs.

Raſchibas ſpehju ſamaſinaſchanàs iſſkaidrojama wehl ari ar to, ja ſtingri neeewehro ſemenu ſtahdu iſlaſi pee pawairoſchanas. Beeſchi ween peelaiſch wainu apſinati (lai eeguhtu wairak ſtahdu), waj neapſinati to kluhdu, ka ſemenu ſtahdus pee winu pawairoſchanas nem wiſus, kas iſauguſchi uſ 1 ſtihgas. Paraſti, ja lauj ſtihgai walu, uſ tàs iſaug lihdſ rudenim 3—5 ſtahdini. Jau pee wezeem dahrſkopjeem ſchinî ſinâ bij ſawi nowehrojumi un tee ſinaja, ka wisraſchigakas ſemenes, ja leeto ſtahdiſchanai pirmo, leelakais 2 pirmos ſtahdus, bet zitus meta kompoſtkaudſê. Treſchais un tahlakee ſtahdini raſchibas ſinâ paleek ſtipri eepakal un nebuhtu leetojami. Bet zik daudſ dahrſkopju, kas to eewehro!

Daſchus gadus atpakal no tagadejà Puhres iſmehg. ſtaz. waditaja, agr. Gailit k. ſanehmu pahrs ſimtu ſemenu ſtahdu no krahjuma, ko tas bija atlaſijis Melluſchos un Aſaros ſawâ brihwdeenu laikâ. Daku no teem winſch pahrweda uſ Puhri, bet ar atlikuſcheem turpinaju ſawus nowehrojumus Bulduru dahrſkopibas ſkolâ.

No ſtihgam atdalitos ſtahdus iſſtahdija pawairoſchanas dobês, bet paleekamâ weetâ iſſtahdija agri pawaſarî 40 zm. dſili iſſtrahdatâ un peeteekoſchi labi mehſlotâ ſemê. Stahdi auga ſpehzigi un labi. Otrà gada waſarâ, pirmâ raſchas gadâ, jau wareja pat neſpezialiſts atſchkirt, ka wiſi augi naw weenadi; daſchi no teem atſchkihràs ar leelu augumu un ſalapojumu, bet maſu ſeedu kekaru ſkaitu, ziteem atkal auglu kekaru bija deeſgan daudſ, bet tee eenahzàs par weſelu nedelu wehlak. Pehdejo ſtarpâ wareja ſaſtapt daſchus eksemplarus ar leelu auglu kekaru ſkaitu, bet ogas atihſtijàs ſihkas un maſwehrtigas. Schos kruhmus ja wareja uſſkatit kà „meſchonus“, kas auguma ſinâ pahrſpehja wiſus zitus, bet ogas jau bija ſaudejuſchas kulturas formas. Paraſti ſchahdi kruhmi attihſta daudſ ſtihgu, kas nomahz un iſſpeeſch raſchigos augus. Ja nu pee ſtahdu pawairoſchanas nepeegreeſch iſlaſei nekahdu wehribu, tad katram buhs ſaprotams, ka pehznahzejos raſchas leelums, kà kwalitate ſtipri zeetis.

Klahtpeeliktâ ſihmejumâ redſami 2 ſemenu ſtahdi. № 1, ſemu augumu, loti raſchigs ar pilnigi gatawàm ogam; № 2, ſchinî paſchâ laikâ ogas wehl ſalas un pehz formas neweenadas; lapas uſ gareem kahteem un daudſ ſtihgam.

Lai nowehrſtu ſemenu ſtahdu iſweeſchanos, pazeltu winu raſchibu un lihdſ ar to eeneſibu, buhtu jaeewehro ſekoſchais:

1) Maſraſchigee un ar iſwirtibas paſihmem eksemplari iſolejami un jaiſſargajas no teem nemt ſtahdus pawairoſchanai. Pilnigi iſwirtuſchos wislabak iſraut jau otrâ gadâ pehz to raſchibas pahrbaudiſchanas un atweetot ar raſchigakeem ſtahdeem.

2) Jaunee ſtahdi nemami tikai no labeem, ſewiſchki raſchigeem, ar agru eenahkſchanàs laiku mahtes augeem,

pee tam iſleetojot pirmo un leelakais otro uſ ſtihgas iſauguſchos ſtahdinus.

3) Jaeewehro augu maina, lai nowehrſtu ſemes nogurumu.

4) Mehſlojums jadod wiſpuſigs, lai netruhktu wajadſigo baribas weelu.

5) Semei jabuht peeteekoſchi kalka bagatai, lai bakteriju darbiba, kà ari wiſa mehſloſchanas lihdſekļu iſmantoſchanàs waretu noritet labwehligâ gaitâ.

P. Dindons.

Lopkopiba.

Waj tagad atmakſajas iſehdinat peena lopeem ſpehkbaribu?

Jautajums par ſpehkbaribas pirkſchanu un iſehdinaſchanu lopeem pee patreiſejàm ſemajàm ſweeſta zenam nodarbina gandrihſ waj wiſus muhſu labakos laukſaimneekus. Wairums tagad turas pee eeſkata, ka wiſmaſ pirkto ſpehkbaribu iſehdinat neatmakſajas. Ja walſts neiſſneegtu ſweeſta peemakſas un laukſaimneeks ſanemtu tikai apmehram 1 latu par kg. ſweeſta, tad gruhti ari nahktos apgalwot pretejo. Turpreti, ja walſts pildìs peenemtos laukſaimneezibas aiſſardſibas likumus (un tas ſagaidams, jo papildbudſchets peenemts, paredſot tanî lihdſekļus ſweeſta peemakſam lihdſ 1. aprilim 1933. g.), tad lihdſ ar to ari pirktàs ſpehkbaribas atmakſaſchanàs kluhſt droſchaka un laukſaimneekeem rodas eeſpehja iſdarit nepeezeeſchamos aprehkinus.

Pee pilna iſſlaukuma deenâ kilogramos	Wajadſigais baribas daudſums peena raſchoſchanai un meeſas uſturam deenâ kilogramos							Pahrt. deen. baribas dewas ſmakſa ſant.	1 kg. peena raſchoſch. izmakſa ſantimos	Pelnits +, laudets — no deenas iſſlaukuma ſantimos
	Ahbolinſch ſlabs	Waſaraju ſalmi	Kokoſa rauſchi	Rapi. ſweeſchu kliſas	Sojas rauſchi	Linu rauſchi	Runkuli			
I. wariants Zeetſtahw. laikâ, eeſtai-tot ari augſta attihſtibu	6	5	—	—	—	—	—	31 5		—31,5
3	7	3	—	—	—	—	3	37	12,3	—13,9
5	8	2	—	—	—	—	5	42,5	8,5	— 2,5
8	9½	2	—	—	—	—	10	56	7	+ 8
10	10	1	—	1	—	—	12	68,5	6,9	+11
14	10	1	—	½	¼	½	16	80,8	5,8	+30,8
18	10	1	—	1½	½	½	25	107	5,9	+37,8
22	10	—	½	2	½	1	25	124	5,7	+50,6
II. wariants Zeetſtahw. laikâ, eeſtai-tot ari augſta attihſtibu	6	5	—	—	—	—	—	31,5		—31,5
3	5½	5	—	—	—	—	5	37	12,3	—12,9
5	5	5	—	1½	—	—	7	54,5	10,9	—14,5
8	5	5	—	1	¼	¼	12	62	7,8	+ 1,6
10	5	5	—	1	¼	½	18	74,5	7,5	+ 5
14	5	5	—	1½	½	½	26	94,5	6,8	+16,8
18	5	4	½	2	½	1	30	118	6,6	+25,2
22	5	4	1	2	½	1½	32	135,5	6,2	⁄⁄39,6

Rehkinotees ar waldibas noteiktajàm ſweeſta zenam, kas garantè teeſchi paſcham laukſaimneekam apm. Ls 2.— par kilogramu ſweeſta, ſpehkbaribas iſehdinaſchana tagad naw neiſdewigaka, kà diwâs eepreekſcheejâs ſeemâs.

Lai noſkaidrotu ſpehkbaribas un wiſpahr lopu ehdinaſchanas atmakſaſchanos tagad, t. i. pee zeetajàm ſweeſta zenam, apſkatiſim wairakus baribas dewu ſakopojumus 450 kg. ſmagai gowij, kuras raſchibas ſpehjas ſneedſas lihdſ 22 kg. peena deenâ, pee tauku prozenta 3,8. Baribas dewas ſakopotas peh̦z prof. A. Buſchmana peena lopu ehdinaſchanas normam diwos wariantos — weens ar labu ahbolinu lihdſ 10 kg., otrs ar 5—6 kg. deenâ.

Aprehkinos bariba nozenota ſchahdi (ſantimos par kilogramu): ahbolinſch labs — 4, waſaraju ſalmi — 1,5, kokoſa rauſchi — 15, ſojas rauſchi — 15, linſehkļu rauſchi — 14, klijas 9 un runkuli — 1,5 ſant. Nozenojums atbilſt patreiſejàm tirgus zenam, atſkaitot rupjai baribai transporta iſdewumus. Peena pahrdoſchanas zena peenemta 8 ſant. par kilogramu, iſejot no ſweeſta zenas Ls 2.— kilogramâ, kahdu ſanem laukſaimneeks pee tagadejàs garantetàs zenas. Eenehmumos naw rehkinati mehſli un wahjpeens, peenemot, ka ar teem ſedſas lopu kopſchanas un ziti iſdewumi, kas buhtu ſakarâ ar peena raſchoſchanu.

Pirmais wariants waretu atteektees uſ tahdàm ſaimneezibam, kur laba ahbolina dewas war ſneegtees lihdſ 10 kg. deenâ, turpreti otrais — kur augſtakais eeſpehjamais ahbolina dewums ir 5—6 kg. Pirmâ peemehrâ mehs redſam, ka 8 kg. peena war raſchot beſ ſpehkbaribas un tikai ſahkot ar 10 kg. deenas iſſlaukuma nepeezeeſchamas ſpehkbaribas peedewas. Otrâ peemehrâ, kur ſaimneezibas apſtahkli neatkauj leelakus par 5 kg. ahbolina dewumus, ſpehkbaribas dewas nepeezeeſchamas jau ſahkot ar 5 kg. deenas iſſlaukuma. Atmakſaſchanàs kà pirmâ, tà ari otrâ gadijumâ eeſpehjama tikai ſahkot ar 8 kg. deenas iſſlaukuma. Starpiba tikai ta, ka pirmâ gadijumâ deenas atlikums pee 8 kg. iſſlaukuma ir 8 ſant., bet otrâ tikai 1,6 ſant. Atlikums pirmâ peemehrâ, kur ehdinaſchana balſtas uſ prahwu labas rupjàs baribas daudſumu, ari pee wiſeem nahkoſcheem iſſlaukumeem ir eewehrojami augſtaks, neka otrâ peemehrâ. Tà pee 22 kg. deenas iſſlaukuma pirmâ gadijumâ tas ſaſneedſ 50,6 ſant., otrâ tikai 39,6 ſant. Tas ari leezina, zik leela noſihme labai rupjai baribai ſeemas ehdinaſchanâ, ſewiſchki raſchoſchanas ſalehtinaſchanâ.

Wehrojot atmakſaſchanàs ſkaitļus pee daſchada augſtuma deenas iſſlaukumeem, mehs redſam abos peemehros, ka peeaugot iſſlaukumeem, pawairojas ari atlikums. Ja tagad ſaimneezibâ ir gowis, kuru raſchibas ſpehjas ſneedſas lihdſ 20—22 kg. peena deenâ un ja winàm netiks peedota ſpehkbariba, tad ari pee daudſ un labas rupjàs baribas winas newarès iſdot wairak par 9—10 kg. peena deenâ. Ja prakſê tas atgadas ari zitadi, ſewiſchki pehz gowju atneſchanàs, tad tas noteek tikai uſ ihſu laiku, kamehr iſleetojas tàs reſerwes, kas uſkrahtàs zeetſtahweſchanas laikâ dſihwneeka organiſmâ. Tahdai ehdinaſchanai ſeko kuſtonu nowahjinaſchana un ſtrauja iſſlaukuma kriſchanàs. Ja nu iſſlaukumi kriht ſem 8 kg. deenâ no gows, tuhdal rodas ari ſaudejumi un tee ir neiſbehgami wiſa ſemà iſſlaukuma un zeetſtahweſchanas laikmetâ. Truhzigai ſeemas ehdinaſchanai ir wehl ari tas launais eeſpaids, ka ſeemâ nowahjinatee kuſtoni uſrahda ari waſarâ neezigas peena raſchas. No peeweſteem baribas dewu ſakopojumeem un atmakſaſchanàs ſkaitļeem mehs redſam, ka ſpehkbaribas peedewas nodroſchina neween augſtakus iſſlaukumus, bet pawairo ari atlikumu. Tadehl tagad naw jaatturas no ſpehkbaribas iſehdinaſchanas wiſos tajos gadijumos, kur tas buhtu nepeezeeſchams augſtaku raſchu ſaſneegſchanai un eeneſibas pawairoſchanai. Truhziga ehdinaſchana un maſi iſſlaukumi weenmehr ir bijuſchi tee neeeneſigakee un tas buhs wehl leelakâ mehrâ ſajuhtams tagad. Ari pahrrauga norahdijumi pee iſdewigako baribas dewu noteikſchanas tagad wehl wairak nepeezeeſchami nekà agrak. Inſtr. A. Garkalns.

Neatteikſimees paſchi no eeſpehjas reiſ tikt uſ ſaka ſara.

Wiſos pehdejos 3—4 gados ir bijuſi nenoleedſama intereſe par ſugas bullèem un waiſlas ſtazijam.

Waiſlas bullu ſtaziju eerihkoſchana galwenàm kahrtam bijuſi atkariga no atwehleteem waldibas pabalſteem, jo laukſaimneezibas organiſazijas ar ſaweem lihdſekļeem ween ſtazijas war eerihkot ſamehrâ maſ. Par noſchehloſchanu ſcho pabalſtu apmehri gadu no gada ſwahrſtijuſchees loti plaſchos apmehros, kas nenoleedſami ſlikti atſauzees uſ wiſu muhſu ſugas lopkopibu. Ja weenâ gadâ war eerihkot 130 bullu ſtazijas, bet otrâ ſamaſinato lihdſekļu dehl tikai 32, tad tas nekahdi naw atſihſtams par weſeligu un normalu parahdibu. Salihdſinajumi rahda, ka tajos gados, kad bijuſchi peeteekoſchi prahwi waldibas pabalſti, wiſi iſaudſetee un ſtazijam noderigee bulli nopirkti un noweetoti waiſlas ſtazijâs. Turpretim zitos gados, kad waldibas pabalſti ſtipri ſamaſinati, ſtaziju eerihkots ſamehrâ maſ un daudſi iſaudſeti labi bulli bijuſchi japahrdod nokauſchanai, kaut gan wajadſiba pehz wineem bijuſi leela.

Pehdejâ gadâ waiſlas bullu ſtaziju eerihkoſchana L. L. Zentralbeedribas lopkopibas nodaļas darbibâ eenehma redſamu weetu. Peeprafijumu no beedribam pehz pabalſteem waiſlas ſtaziju eerihkoſchanai eenahza tik daudſ, ka tos wiſus no gadskahrtejàm pabalſtu ſumam newareja apmeerinat. Tamdehl prahwam beedribu ſkaitam bullu pirkſchanu nahzàs atlikt uſ wehlaku laiku.

Uſ 1. aprili 1931. gadu L. L. Z. darbojàs 280 waiſlas bullu ſtazijas. Pagahjuſchâ gadâ no jauna eerihkotas 78, bet likwidejuſchàs 46 ſtazijas, t. i. 23 bulli iſbrahketi daſchadu eemeſlu dehl un 23 bullèem iſbeidſees 4 gadu obligatoriſkais tureſchanas laiks. Gada beigàs uſ 1. aprili 1932 g. L. L. Z. ſtazijàs ſkaitijàs 312 bulli. Tà tad pahrſkata gadâ, ſalihdſinot ar eepreekſchejo, ſtaziju ſkaits peeaudſis par 32.

Kopâ wiſu 78 bullu ſtaziju eerihkoſchanai pahrſkata gadâ iſdots Ls 70.870.— no kuras ſumas Ls 28.069.— waj 39,6% ſegts no waldibas, bet pahrejee Ls 42,801.— waj 60,4% no weetejeem lihdſekļeem. Augſtakà par bulli makſatà zena bijuſi Ls 1600.—, ſemakà Ls 500.—. Zaurmehrâ pirkſchanas zena par katru bulli iſtaiſijuſi 908 ls (359 ls waldibas pabalſta un 549 weetejo lihdſekļu). Pehz fihkala ſadalijuma par bullèem makſats: 500—550 ls par 8 bullèem, 600—650 ls — 6, 700—750 ls —9, 800—850 ls — 8, 900—950 ls — 7, 1000—1150 ls 32, 1200 ls — 2, 1300 ls — 2, 1400 ls — 1, 1500 ls — 2 un 1600 ls — 1 bulli.

Wiſas 78 waiſlas bullu ſtazijas eerihkotas pee ſek. organiſazijam:

lopkopibas pahrraudſibas beedribam	55
peenſaimneeku ſabeedribam	14
meliorazijas ſabeedribam	3
laukſaimneezibas beedribam	2
ſugas lopu audſetaju beedribam	2
pahrtikas beedribam	1
maſſaimneeku weizinaſchanas beedribam	1

No pirkteem bullèem 45 noweetoti Widſemê, 13 Semgalê un 20 Kurſemê. Pehz ſugam ſtazijàs noweetotee bulli ſadalàs ſchahdi: LB 75, LM 2 un LR 1.

Pahrſkata gadâ wiſàs ar waldibas pabalſtu eerihkotàs 312 waiſlas bullu ſtazijàs aplezinatas 20.203 gowis, tà ka uſ katru bulli iſnahk 56,2, bet uſ gada bulli 65,2 gowis. Gowis peeweſtas pawiſam no 8622 ſaimneezibam.

No ſtazijas bullèem wislabak iſmantoti ſekoſchee:

	Aplezinato gowju ſkaits
Raunas III I. p. b. Demons-Kokneſis LB 1010	205
Weſelauſkas p. ſ. Makſis-Wolfis LB 955	174
Ogres I. I. p. b. Ogreneets-Kokneſis LB 1026	163
Zeſwaines „Darbs" I. p. b. Hugo-Riſlings LB 735	162
Elſtes ſ. I. a. b. Eſke-Gulbeneets LB 1089	160
Kuſas-Gehrku p. ſ. Ainis-Odins LB 700	152
Raunas I. I. p. b. Delfs Gaitinſch LB 1021	152
Jubaſchu I. p. b. Kullis-Hejagers LB 1098	135
Odſeenas II. p. ſ. Radio-Merkels LB 738	125
Birſchu I. I. p. b. Kokneſis-Akots LB 1107	122
Tirſas p. ſ. Kams-Briderups LB 836	121

Laſdonas p. ſ. Tulpis-Potrimps LB 882 120
Vihrinu I. p. b. Needris-Spihdols LB 784 119
Druſtu I. I. p. b. Treizis-Riſlings LB 1041 119
Wiſlas I. p. b. Bajars-Marſs LB 952 114
Eſeres II. I. p. b. Gaudris-Kokneſis LB 977 114
Noras p. ſ. Dans-Leifs LB 837 112
Jaunpeebalgas III. I. p. b. Ainis-Kokneſis LB 1248 . . 111
Araiſchu-Zehſu I. p. b. Benzis-Wariſs LB 894 110
Preekules I. p. b. Laimons LM 59 109
Raunas II. I. p. b. Faunis-Rex LB 1100 109
Weſetas p. ſ. Azons-Odins LB 783 107
Mehru I. I. p. b. Dſintars-Ainis LB 1201 107
Grobinas I. p. b. Amors-Kriſtofers LB 1152 106
Kaleta Oſols I. p. b. Filzis-Dſintars LB 577 106
Prauleenas I. b. Delfs-Wiſulis LB 831 105
Lejaszeema I. I. p. b. Dellis-Bellis LB 668 103
Remtes I. p. b. Swehtis-Potrimps LB 714 104
Dſchuhkſtes I. I. p. b. Paipals-Potrimps LB 858 . . . 104
Butſchauſkas Nahkotne I. p. b. Agrons II. LB 1403 . . 104
Ahdaſchu melioraz. ſab. Ugis-Odins LB 1112 104
Dſehrbenes I. I. p. b. Grafis-Odins LB 1202 103
Apes ſ. I. a. b. Daniſets LB 1063 103
Dſehrbenes-Auku I. p. b. Seſtulis-Wariſs LB 770 . . . 102
Laudonas IV. I. p. b. Wentons-Kokneſis II. LB 853 . . 102
Jumprawas-Straume I. p. b. Irbis-Delfs LB 1048 . . . 101
Olu-Apalteenas I. p. b. Tors-Odins LB 1121 100
Pehrkones I. b. Björns LM 58 100

Bullu lezinaſchanas maſſa ſtahw ſinamâ atkaribâ no bullu wehrtibas un ſwahrſtijuſees deeſgan plaſchos apmehros: no 2—20 lateem un atſewiſchkos gadijumos iſtaiſa 40 latus. Leelakais wairums, t. i. pahri par 75% ſtazijâs lezinaſchanas maſſa ir 2—5 lati, 20% 6—8 lati un 5% 8—15 latu. Lezinaſchanas maſſas ſtarpiba beedreem un nebeedreem leelako teeſu ſwahrſtas no 2—4 lateem. Bullu uſtureſchanas maſſas pag. gadâ leelako teeſu ir ſwahrſtijuſchâs no 200—400 lateem. Atſewiſchkas beedribas, kam wehrtigaki bulli, ir maſſajuſchas ari 400—600 latus.

Bullu kwalitate gadu no gada ſtipri uſlabojuſees kà preekſchtetſchu raſchibas, tà ekſterjera ſinâ, jo beedribas pee bullu pirkſchanas paleek weenmehr iſwehligakas. Lai rakſturotu, kà pazehlees bullu labums preekſchtetſchu raſchibas ſinâ, peewedischu ſcheit pehzkara 12 gadu laikâ no L. L. Z-bas eerihkoto ſtazijas bullu preekſchtetſchu raſchibas zaurmehra datus par 692 bullem:

	Gadi	Par zîl bullem	Mahtes			Tehwa mahtes		
			Peens	t. %	Sweeſts	Peens	t. %	Sweeſts
1	1920/21	15	2844	3,98	130	3550	4,26	174
2	21/22	25	3118	3,85	138	3572	3,91	160
3	22/23	75	2888	3,90	129	3354	3,95	152
4	23/24	83	3131	3,81	137	3550	3,96	162
5	24/25	47	2850	3,90	128	4515	3,92	203
6	25/26	33	3025	3,97	138	3669	3,95	166
7	26/27	47	3126	4,09	147	3734	4,03	173
8	27/28	32	3166	4,17	152	3746	4,09	176
9	28/29	64	3449	4,12	164	4102	4,09	193
10	29 30	72	3644	4,14	174	4154	4,17	200
11	30/31	124	3754	4,16	180	4086	4,18	197
12	31/32	75	4011	4,22	195	4220	4,26	207
		692	+1167	+0,41	+67	+866	+0,35	+55

No augſchminetàs tabeles redſams, ka ſtazijâs noweetoto bullu mahtem, ſalihdſinot 1920/21. ar 1931/32. gadu, raſchiba pazehluſees par 1167 kg. peena, 0,41 t. % un 67 kg. ſweeſta, bet tehwa mahtem par 886 kg. peena, 0,35 t. % un 55 kg. ſweeſta.

Salihdſinajumâ nemti tikai LB bulli. Wiſpahr jaſaka, ka tagadejais ſtazijas bullu materials, ſalihdſinot ar agrakos gados ſtazijâs noweetoteem bullem, loti ewehrojami uſlabojees. Pee tagadejàs bullu ſchkiroſchanas, pee uſnemſchanas zilts-grahmatâs tas nahkotnê wehl jo wairak uſlaboſees.

Eeteizams buhtu pehz eeſpehjas wiſeem lopkopibas pahrraudſibas beedreem, ſugas lopu audſetajeem un ziteem lopu ihpaſchneekeem, kam lopkopiba intereſè, wairak iſmantot waiſlas bullu ſtazijas, aplezinot wiſas ſawa ganampulka labakàs gowis pee ſtaziju bullem un atſtahjot audſeſchanai tikai ſtazijas bullu pehznahzejus. Tapat eeteizams audſet wairak telites, lai buhtu eeſpehjams iſdarit leelaku lopu iſlaſi. Tikai tà war tikt pee labakeem, raſchigakeem un eeneſigakeem ganampulkeem. Nahkotnê peena un ſweeſta zenas nekad wairs nebuhs tik augſtas, lai atmakſatos ari maſraſchigee lopi. Bet labu ganampulku audſeſchana naw weenas deenas darbs. Tamdehl pee ta jakeras jau tagad, tamdehl tas ari nezeeſch nekahdus pahrtraukumus, kur weenigais reſultats war buht tikai to ſaſneegumu paſaudeſchana, kas warbuht eeguhti agrak.

Atſakotees no iſlaſitu waiſlas bullu iſmantoſchanas, mehs lihdſ ar to atſakameeſ no eeſpehjas reiſ tikt uſſaka ſara!

P. Purwinſch.

Lopkopja peeſihmes.

Wezakas gowis raſcho iſdewigak. Iſejot no danu Zentralàs iſmehginajumu laboratorijas pehtijumeem, „normalgowis" raſchiba no 2805 kg peena ar 4,15% tauku un 130,5 ſweeſta pirmàs laktazijas periodâ, peenemot to par 100, pehz 6. atneſchanàs ſaſneedſ gadâ 4409 kg peena ar 3,97% tauku un 195,8 kg ſweeſta, kas pret pirmpeenes raſchibu lihdſinas jau 150.

Pehz ſeptitàs atneſchanàs iſſlaukumi wehl peeaug, ſaſneedſot gadâ 4441 kg peena ar 3,95% tauku un 196,2 kg ſweeſta, ar ſamehra ſkaitli 151. Pehz tam iſſlaukumi un tauku % nedaudſ krihtas, bet wehl pehz 10. latakzijas par 39% pahrſneedſ pirmpeenes zaurmehra iſſlaukumu gadâ, bet ir par 12% ſemaks par gada iſſlaumu pehz 7. laktazijas. Ilgaka muhſcha noſihme pee gowim ſewiſchki ſpilgti iſzelas, noſkaidrojot peena daudſumu no katras 1 baribas weenibas, lihdſ noteiktam gows wezumam. Uſaudſeta tele, lihdſ atneſchanàs laikam paraſti patehrè ap 3000 baribas weenibu, peenemot, ka 1. atneſchanàs noteek 2½ gadu wezumâ. Pirmà ſlaukſchanas gada beigâs baribas koppatehrinſch ſaſneedſ

3000+2730=5730 baribas weenibas. Atzerotees, ka pirmpeenes iſſlaukums bija zaurm. 2805 kg iſnahk, ka uſ katru iſleetoto 1 baribas weenibu raſchots 0,49 kg peena, bet peħz 5. laktazijas 1 kg peena.

Ar katru nahkoſcho laktaziju peena eegumums no 1 baribas weenibas, kas lihdſ tam laikam iſleetotas, noteikti peeaug no 1,04 kg peħz 6. laktazijas, lihdſ 1,13 kg peħz 10. laktazijas, peenemot, ka wiſos 10 ſlaukſchanas gados normalgows raſchos 40.000 kg peena, patehrejot baribâ kopſumâ 35.390 baribas weenibas.— Jo ilgak gows tureta ſaimneezibâ, jo augſtak ta iſwehrtè 1 baribas weenibu paſneegtàs baribas, ſamakſajot par to ar peena naudu wairak.

Beſſugas gowju raſchibas ſpehjas pahrbaudija Wahzijâ, prof. Dr. W. Zorna un K. Th. Schneidera wadibâ. Iſrahdijàs, ka uſlabojot ehdinaſchanu un kopſchanu, iſſlaukumi ar katru nahkoſcho laktaziju eewehrojami peeauga. Gows № 1., deſmit gadus weza, I. iſmehginajuma laktazijâ iſdewa 3480 kg peena, 124 kg peena tauku, augſtakais iſſlaukums deenâ 16,3 kg. Jau III. iſmehgin. laktazija iſſlaukums ſaſneedſa 5110 kg peena un 187 kg peena tauku, pee kam augſtakais iſſlaukums deenâ ſa ſneedſa 30,6 kg.

Peezas no pahrbaudè nemtàm gowim ſeſchu nedelu kontroles laikâ, ſalihdſinot ar augſtakeem iſſlaukumeem deenâ, uſrahdija ſchahdu raſchibas peeaugumu:

Gows №	Agrak augſt. iſſlauk. deenâ kg	Iſmehginaj. peens kg.	laikâ, deenâ tauku %	Peeaugums proz.
13 . . .	12—15	27,1	3,2	126
17 . . .	10—12	21,9	3,5	119
16 . . .	10—12	20,6	3,6	106
15 . . .	13—15	26,7	3,4	105
18 . . .	10—12	19,2	3,0	92

Zaurmehra raſchibas peeaugums 7. iſmehginajumâ nemtàm gowim ſaſneedſa 91,2%. — Tas noſihmè, ka ari muhſu apſtahkios, ar pareiſu, ſpehzigu ehdinaſchanu un ruhpigu kopſchanu, ari pee ſugas ſinâ neiſkoptàm, waj maſ iſkoptàm gowim eeſpehjams eewehrojami pazelt iſſlaukumus, paſeminot atteezigi peena raſchoſchanas paſchiſmakſu. Wita.

Putnkopiba.

Steepuku pinuma pagatawoſchana putnu dahrſeem.

Putnkopibâ tapat kà lopkopibâ koti ſwarigs ir peemehrotu ganibu reſp. aploku jautajums. Pateizotees labàm ganibam eeſpehjams eewehrojami ſamaſinat mahjputnu ehdinaſchanas iſdewumus waſarâ. Plaſchakâs peemehrotâs ganibâs tureti putni beſ tam weſeligaki un labaki paſargati no ſehrgam un ſlimibam, nekà turot tos ſchauros un peemehſlotos dahrſinos.

Tamdehl katrâ ſaimneezibâ ar leelaku ſkaitu putnu japeegreeſch nopeetnaka wehriba winu tureſchanas apſtahkleem, zenſchotees teem eerahdit peħz eeſpehjas plaſchakas ganibas. Agrâ pawaſarî un tapat rudenî, kad putni newar kaitet laukſaimneezibas kulturam, wineem waram atlaut ſtaigat pa wiſu ſaimneezibu. Turpretim peħz labibas apſehſchanas un dahrſu apdehſtiſchanas putnu brihwibu nahkas eerobeſchot, turot winus aplokos waj dahrſos. Ari ſchinî, tà ſauzamâ „leegumu laikâ" nedrihkſtam aiſmirſt, ka putneem jaeerahda tik leelas platibas, ka aplokos waj dahrſos nekad teem neaptruhktu ſwaigas ſahlites. Schî eemeſla dehl, atkaribâ no ſemes labuma un zitàm ihpaſchibam, japaredſ katrai wiſtai wismaſ 10 kwadratmetru leela platiba. Pats par ſewi ſaprotams, ka jo leelaku ganibu eerahdiſim, jo lehtaka buhs putnu ehdinaſchana waſarâ.

Peħz ſchahdas normas uſ weenas puhrweetas war turet pat lihdſ 300 dehjejwiſtu.

Nepeezeeſchamo ſemes platibu putnu dahrſam lauku apſtahkios waretu atwehlet beſ kahdàm gruhtibam un weenigais ſchkehrſlis, kas weenu otru attura no leelaku putnu dahrſu eerihkoſchanas ir tas, ka dahrſam wajadſigs peeteekoſchi augſts un iſturigs ſchogs. Labu ſchogu eerihkoſchana praſa ſinamas puhles un iſdewumus. Kà wiſâs zitâs ſaimneezibas noſarês, ari eeneſigi noſtahditâ putnkopibâ ir jaeegulda darbs un kapitals. Beſ ta eeneſiga putnkopiba naw domajama.

Par labako materialu putnu dahrſu ſchogeem jaatſihſt ſteepuku (drahſchu) pinums. Tas iſturigs, glihts un peħz wajadſibas weegli pahrweetojams, kas kriht ſwarâ pakahpeniſkas putnu dahrſa paplaſchinaſchanas gadijumâ. Labi zinkotu ſteepuku pinums war kalpot gadus 30 un wairak un nepraſa nekahdu leelu remontu, iſnemot ſtabu atjaunoſchanu waj to noſtiprinaſchanu.

Lai gan ſteepuku pinuma ſchoga weenreiſejee eerihkoſchanas iſdewumi ir ſamehrâ leelaki kà zita materiala ſchogeem, tomehr, nemot wehrâ winu iſturibu un zitas preekſchrozibas, atmakſajas tos eerihkot.

Paraſti ſchogu augſtumu nem: weeglàm dehjeju ſugu wiſtam 2 metri, ſmagakàm ſugam — 1,5 m., bet zahļu aplokeem — 1 m. Pinuma azu leelums wiſtu aploku ſchogeem 5—8 zm. (2—3 zol.), zahļu aplokeem 2,5 zm. (1 zol.), jaunputnu ſchogeem 60 zm. no apakſchas 2,5 zm. un 80—100 zm. augſchâ — 5 zm., bet ſteepuku reſnums wiſtu un jaunputnu ſchogu augſchdakai 1,6 mm. (№ 16) un zahļu ſchogeem 1 mm.

Schahdi ſteepuku pinumi makſà Rigâ: wiſtu dahrſeem Ls 0,50 un zahļu ſchogeem Ls 1,00 kwadratmetrs.

Pehdejâ laikâ daudſi putnkopji zenſchas ſchahdus pinumus pagatawot paſchi ar weenkahrſcheem mahjas

lihdſekleem reſp. eerihzem. Ari muhſu ſchurnalâ wairakkahrt aprakſtiti daſchadi weenkahrſchi ſteepuku pinumu paſchiſgatawoſchanas panehmeeni. Tomehr zeru, ka nebuhs leeki, ja teem peeweenoſchu wehl weenu, pehz manàm domam labu, panehmeenu, ar kuru labi eeſtrahdajotees 1 zilweks ſtundâ war noauſt apmeħram 2 kw. m. pinuma. Beſ tam darbu war ſtrahdat 2 zilweki reiſê, kas ir weena no ſchì panehmeena preekſchrozibam un darbs weikſees diwreiſ ahtraki.

Pinuma pagatawoſchanas darbs ſadalas 2 poſmos.

1. Wihtņu jeb atſewiſchku pinuma ſaſtahwdaku pagatawoſchana. Schim noluhkam wiſpirms pagatawojam wihtņu tinamo eerihzi (ſk. ſihm.). Pee atſewiſchka pamatdehļa waj weenkahrſcha koka ſola a abos ſahnos peeſtiprinam apm. 1 zollu beeſus ſtahtniſchus b. Tanîs weenadâ augſtumâ iſurbjam labi leelus zaurumus, zaur kureem iſbahſcham aſiti c. Scho aſiti eeteizams pagatawot no zeetaka koka. Aſites weenam galam peeſtiprinam klokiti d, bet otram, tſcheterſtuhrainam galam e — tehrauda plahkſniti f, kuru nem tik platu, zik leelas paredſetas pagatawojamà pinuma azis. Tehrauda plahkſnites beeſums paraſti ir 2—3 mm; tahdas leeto galdneezibâ. Tàs peeſtiprinaſchanas weids parahdits ſihmejumâ.

Wihtņu pagatawoſchanai eepreekſch norahdità reſnuma zinkotas ſteepules galu ſaleez ar plakanàm kneeblem ahkiti, to uſkabina uſ tehrauda plahkſnites malas un, greeſchot klokiti d, tinam ſteepuli uſ plahkſnites kà ſihmejumâ parahdits, pee kam reiſê jaſkaita tinumi. Tinumu ſkaits atkarigs no wehlamà ſchoga augſtuma un pinuma azu leeluma.

Kad wajadſigais tinumu ſkaits uſtihts, ſteepuli tanî pat tehrauda plahkſnites puſê, kur uſkabinajàm ſteepules ſahkumu — nokneebj, atſtahjot apm. 1 zm. garu galu. Pehz tam uſtihtàs wihtnes malas uſ tehrauda plahkſnites abàm ſchkautnem ar plakanàm kneeblem weegli ſaſpeeſch. Tas wajadſigs, lai gatawo wihtni nowelkot no plahkſnites, ta neſametas ſpiralê.

Nowilkto wihtni ſanem aiſ abeem galeem un iſſteepj, kamehr wihtnes atſewiſchkee lozekli iſweido taiſnus lenkus — 90°, kà ſihm. g parahdits. Tad wihtni wehl maſleet iſlabo, lai, ſkatotees no weena gala, wiſi lozekli atraſtos plahkſnê un newis ſagreeſuſchees wehja dſirnawu ſpahrnu weidâ.

2. Pinuma auſchanu iſdara ar atſewiſchku ſtellu palihdſibu. Stelles pagatawo no apalas kahrtinas h, kurâ ſinamos attahlumos eeſit rindâ naglas i, atſtahjot laukâ apm. 1 zm. garus galus. Pirmo wihtni uſkabina uſ naglam un tai peekar atſwarus j, kuru uſdewums ir ſtingraki noſteept audumu, lai wina atſewiſchkàs wihtnes wehlak neſameſtos.

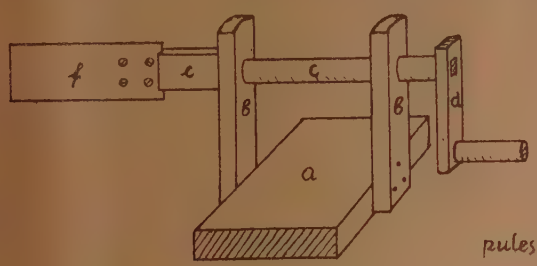

Wihtņu tinamā ierīce.

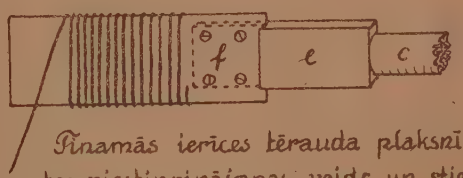

Finamās ierīces tērauda plaksnītes piestiprināšanas veids un stiepules uztīšana.

Izstiepta vītne.

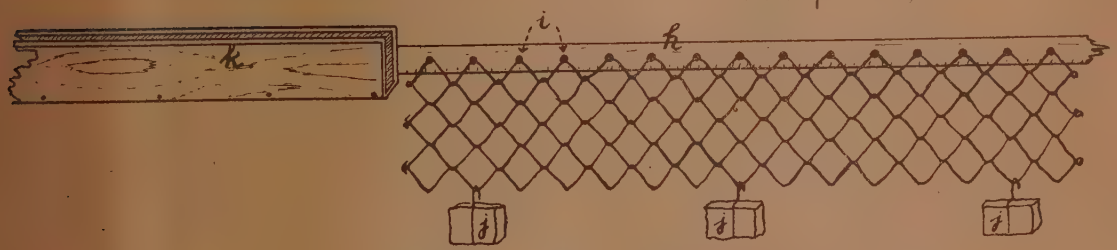

Pinumu auzamās stelles

Wiſas nahkoſchàs wihtnes eeauſch ſahkot ar wihtnes galu un winu greeſchot pretim pulkſtena rahditaja wirſeenam, ja wihtni pagatawojot, ta tihta uſ plahkſnites f, kà ſihmejumâ parahdits. Ja wihtņu eeauſchana iſliktos parozigaka greeſchot to pulkſtena rahditaja wirſeenâ (kà fabrikas audumeem), tad wihtnes uſtihſchanu uſ tehrauda plahkſnites f jaeeſahk no plahkſnites f gala un tihſchanu jaturpina uſ aſites gala e puſi.

Pehz katras nahkoſchàs wihtnes eeauſchanas wiſu pinumu nokabina no naglam un uſkabina pehdejàs wihtnes lenkus no jauna.

Kad atſwari j ſaſneedſ ſemi, wakejos wihtņu galu ahkiſchus aiſkabina weenu aiſ otra un ar kneeblem ſaſpeeſch zeeti, bet atſwarus peekar atkal pee pehdejàm wihtnem augſchâ.

Ja ſchoga augſtums reſp. atſewiſchku wihtnu garums nepahrſneedſ 1 metru, eeauſchot ar weenu roku ſatura walejo wihtnes galu, bet ar otru roku eeauſch wihtnes otru galu. Augſtakus ſchogus pagatawojot, pee kahrtinas h japeerihko peeteekoſchi gara, dſiļa un plata tſcheterſtuhraina ſilite k, kurâ eeleek wihtni, lai garais wihtnes gals nenokahrtos uſ leju un neapgruhtinatu eeauſchanu. Tahdâ gadijumâ eeauſchamo wihtnes galu war eeauſt ar abàm rokam.

Eeſahkumâ darbs negribès weiktees, bet wehlak, eeſkaitot wihtnu uſtihſchanu un eeeauſchanu, 1 ſtundâ 1 zilweks warès iſaust wismaſ 2 kw. m. pinuma ſtundâ. Paſchu pagatawotee pinumi daudſ neatſchkiras no fabrikas darba un iſmakſà uſ puſi, pat diwi treſchdaļas lehtaki, nekà pirktee.

H. Weldre.

No dſihwes dſihwei.

Kà nodſiht gowim kahrpas.

Man ir ſkaiſta gadu weza telite. Branga meeſâs un zitadi weſela, tikai no pagahjuſchà pawaſara tai ſahka parahditees gandrihſ uſ wiſas meeſas kahrpas. Sewiſchki leelas tàs bija ſem wehdera. Wezaki un peedſihwojuſchi lopkopji eeteiza kahrpas nogreeſt waj noſeet ar ſirgu aſtreem. Greeſt man nepatika, bet mehginaju kahrpas noſeet un — ſawâ ſinâ ar labeem panahkumeem. Sewiſchki kahrpas uſ tahdàm meeſas daļam, kur tàs bija weeglaki peeeetamas, ſtingri noſeetas ar ſirgu aſtreem, nokrita kà pupas jau pehz nedaudſ deenam. Bet ſem wehdera kahrpas pa to laiku bija peenehmuſchàs tahdâ wairumâ un tahdos apmehros, ka par noſeeſchanu ar aſtreem newareja domat. Kahrpas bija leelas un kahrpas jo beeſchi zita pee zitas kà ſmagas pakarinas. Eeſtahjotees ſiltam laikam, kahrpas ſahka aſinot un bija pa karſtako deenas laiku allaſch aplidotas no muſchu bara. Gadijàs mahjâs weetejais weterinars, bet ari winſch neſinaja padoma. Iſteiza pat baſchas, ka kahrpas waretu peelipt wiſam ganamam pulkam, kamdehl winam ſchkita, ka wiſprahtigakais buhtu kahrpaino gowi likwidet.

Ko nu darit? Nokaut gowi galai? Bet kà pa karſto waſaras laiku lai uſglabà gaku, kad naw ledus pagraba? Pahrdot? Ari ſchehl, jo weetejais ſchihdinſch ſola gandrihſ tikai ahdas naudu. Nolehmu nogaidit, jo warbuht uſ rudens puſi kahrpas pamaſinaſees un tad warès tàm kertees klaht waj nu ar noſeeſchanu, waj ar naſi. Bet pa tam, lai nabaga lopiņu glahbtu no neatwairamà muſchu bara, nopirku akmenogku degutu un liku ar to eeſmehret aſinojoſchàs kahrpas. Panahkumi bija negaiditi labi. Muſchas lika gotiņu meerâ, un pehz neilga laika kahrpas neween pahrſtahja aſinot, bet, kà likàs, ſahka ſakalſt un ſarautees. Pagahja wehl kahds laiks, kad ſmehreſchana ar degutu bija wehl pahris reiſes atkahrtota, un, likàs, ka kahrpas paleek retakas: nebija ſchaubu, ka daſchas bija jau nokrituſchas. Nu droſchs arhſteſchanas panehmeens bija atraſts. To ſaprotams, turpinaju, atkahrtojot wehl palikuſcho kahrpu ſmehreſchanu ar degutu, tiklihdſ likàs, ka agrakais ſmehrejums bija jau noſudis. Ahrſteſchana gan wilkàs gandrihſ wiſu waſaru un tagad kahrpas ir waj galigi noſuduſchas. Neſchaubos, ka pee wairak uſmanibas ahrſteſchanu buhtu warejis ſtipri ſaihſinat, jo paſchâ waſaras widû, darba ſteigâ, daſchreiſ pagahja ari pahris nedelas, kad paziente bija pawiſam peemirſta.

Tikai wehlak laſiju „Latw. Laukſ.“, ka labs lihdſeklis pret ſcho paſchu wainu eſot ari uhdens, kurâ maiſes zepeja nomaſgajuſi rokas. War jau buht, bet to netiku iſmehginajis. Schis pehdejais lihdſeklis nu buhtu wehl labaks, jo tas katram laukſaimneekam ir allaſch pee rokas. N. Pahkis.

Dublu poſts.

Patihkami ir granteti un labi kopti zelini lauku mahjas apkahrtnê. Tee pataiſa mahju glihtu un peewilzigu; ko zelini ween neſpehj, to papildina krahſchnuma augu puduriſchi. Granteti zelini ir tee, kas mehmi leezina par mahjas ſaimneezes un ſaimneeka daiļuma ſajuhtas nekleedſoſchu iſpaudumu.

Wehrojot ſcho zeliņu ſtahwokli daſchados gada zeturkſchņos, eſmu nahzis pee ſlehdſeena, ka tee tomehr naw ihſtee daiļuma ſajuhtas neſeji lauku ſehtu eemihtneekos. Ja par teem katrs war preezatees waſaras ſkaiſtajàs ſaulainàs deenàs, tad preteja aina ir dublu pilnos rudeņos un ari pawaſari, kamehr ſeme laiſchas un uhdens meklè zeku uſ augſchu. Pawaſaros un rudeņos katrâ lauku ſehtâ redſama kahjineeku lihkumoſchana pa ſahliti, kas aug gar zeliņu malinam, jo tur ir ſtingraks, kahjas negrimſt dublos un ari ſchlakſtoſcho dublu paleek maſak pee apgehrba. Kurâ lauku ſehtâ gan naw redſami dehlu gabali, malkas ſchkilas, akmeņi, ſalmi u. t. t., kas wiſadàs kombinazijàs ſalikti pa zeliņu wirſu, lai atweeglotu ſoloſchanu un glahbtu no dubleem? Schee eelahpi tomehr ſlikti pilda ſawu uſdewumu: neweenadi eegrimſt dublu juhrâ un uſ katru ſoli ſchlakſtina ſchkidru ſemes jawas ſwehtibu, no kuras tad neteek wakâ neweens gahjejs.

Schkeet, ka lihdſ ſchim laukſaimneeki ir peegreeſuſchi maſ wehribas zeliņu iſturibai pret dublu poſtu. Zeliņu eerihkotaji dſinuſchees tikai pehz daiļuma un aiſmirſuſchi praktiſko puſi. Lai ſtaigaſchana pa zeliņeem buhtu ehrta, tad tee pahrweidojami tà, ka waretu iſtikt beſ to kehmoſchanas pawaſaros un rudeņos. Kà to panahkt, uſ tàm domam eſmu nahzis nejauſchi, nowehrojot daſchadi eerihkotus zeliņus gar diwàm ehkam Preekuļu laukſaimneezibas maſchinu iſmehginaſchanas ſta-

zijâ. Gar weenu — ſaimneezibas ehku ſeemelu ſahnos ir paraſtais ſihko laukakmenu brugis un gar otru — dſihwojamo ehku grantets zelinſch, ari ſeemelu puſê. Neſkatotees uſ maſaku kuſtibu gar dſihwojamo ehku, tàs grantetais zelinſch pawaſaros pahrwehrſchas ſchkidrâ putrâ; turpretim brugis gar ſaimneezibas ehku ir weenmehr ſauſs un patihkams.

Pret brugi ir nopeetni eebildumi: tas iſſkatas meermihligajàs lauku ſehtâs pahrak uſkrihtoſchs un nejauks un waſarâ atſpeeſch baſo kahju apakſchas un ahtri apaug ar ſahli.

Mani nowehrojumi rahda, ka, ja brugi noſlauka reiſi nedelâ ar behrſa ſchagaru nodiluſchu ſlotu, ſahle tur neſpehj eeſaknotees. Tà tad ſchis eebildums pret brugi buhtu noraidams.

Lai brugis neſpeeſtu kahjas un nebuhtu pahrak uſkrihtoſchs labi noſkanotâ lauku dabâ, tad, ſchkeet, iſlihdſetees eeſpehjams, apberot akmenus ar beeſaku ſijatas rupjas grants ſlahni. Bruga granteſchana buhtu iſdarama pawaſarî, pehz ſemes apſchuhſchanas. Rudenî, dublu ſahkumâ grants norauſchama, noſlaukama un ſagahſchama uſ brauzameem zeleem to laboſchanai. No kahjzelineem norauſto granti nebuhtu eeteizams atſtaht nahkoſchai waſarai tai paſchai wajadſibai, jo ta jau buhs ſajaukuſees ar putekleem un ſihkàm mahla dalinam, kas ſatur mitrumu un lihp pee kahjam.

J. Balſars.

Biedribu dzîve.

„Lauksaimnieku nedeļa". Latv. Lauks. Centralbiedriba sarîko „Lauksaimnieku nedeļu" piektdien, 3. un sestdien, 4. martâ 1933. g. Rigâ, Lielâs Ģildes telpâs. Programmâ bez agronomiskiem jautajumiem ari jautajums par pagastu tiesisko un financielo stâvokli.

Latv. Lauks. Centralbiedribas valdes sēde. Latv. Lauks. Centralbiedribas valdes sēde notiks pirmdien, 9. janvarî 1933. g. Rigâ, Baznicas ielâ 4-a, plkst. 5,30 min. pēc pusdienas.

Kursi un priekšlasijumi uz laukiem. Latvijas Lauksaimniecibas Centralbiedriba sarîko:

Mālpils aizsargu nodaļā no 8.—15. janvarim kursus zemkopibā, zāļaju kultivešanā un purvu izmantošanā agr. O. Edeļa un agr. A. Grinduļa vadibā. Praviņu pag. aizsardžu pulciņam no 3.—10. janvarim rokdarbu-aušanas kursus instr. J. Jansons vadibā. Ainažu papildskolā no 9.—28. janvarim mājturibas rokdarbu kursus instr. M. Kalniņas vadibā. Birzgales pag. aizsargu nodaļai no 12.—26. janvarim mājturibas kursus instr. E. Leimanis vadibā. Ķemeru aizsardžu pulciņam no 9.—21. janv. mājturibas kursus instr. A. Apsites vadibā. Bēnes aizsargu nodaļai no 9. līdz 14. janvarim lauksaimniecibas technikas un amatniecibas kursus instr. J. Kubiliņa vadibā. Salaspils lopkopibas pārraudzibas biedribā 8. janvarî priekšlasijumu lopārstniecibā noturēs vet. ārsts K. Ātrens. Limbažos, 7. janvarî priekšlasijumu par dabigiem meslošanas līdzekļiem noturēs agr. A. Grindulis. Vilķenos 8. janvarî priekšlasijumu par purvu izmantošanu noturēs agr. A. Grindulis.

Ziemassvētku dāvana Latvijas lopkopjiem. Finansu ministrijas Valsts saimniecibas departaments visā klusibā sagatavojis Ziemassvētkos lielu pārsteigumu Latvijas lopkopjiem. Kā pateicibu no valsts puses par tiem Ls 30.000.000 valutas, kuru šî lauksaimniecibas pamata nozare sagādā valstij, min. departaments nākamā gada valsts budžetā no starpresoru komisijas paredzeto valdibas pabalsta zumu 843 lopkopibas pārraudzibas biedribu darbinieku algošanai samazinajis no Ls 187.200 uz Ls 128.000! Japiezīmē, ka tekošā budžeta gadā šî zuma iztaisija Ls 203.000. Tā tad tā nu būtu tā pateiciba lopkopibas pārraugiem par viņu grūto un atbildibas pilno darbu tagadejos smagajos saimnieciskos apstākļos! Šiem darbiniekiem tagad nu būs josta jasarauj atkal ciešaki tikai tadēļ, lai valsts ierēdņiem un visiem pārejiem iznāktu prāvaks maizes kumoss...

Saimniecibas departaments savā apbrînojami „tāļredzigajā" politikā gājis vēl tāļak, un proti — vaislas buļļu, kuiļu un teļu staciju un sugas putnu audzetavu ierîkošanai tekošā budžeta gadā paredzeto valdibas pabalstu no Ls 98.500 samazinajis nākamā gada budžetā uz Ls 50.000!

Tā Latvijā veicina lopkopibu. Tikai tad nu nebrînesimies, ka bekona rūpnieciba, putnkopiba un aitkopiba neattîstas tik strauji, kā tas notiek Igaunijā, Lietavā un citur. Jo mūsu vadošo iestāžu politika bieži ir tāda — vienu soli uz priekšu, bet divi atpakaļ!

Ir tomēr jašaubas — vai ministru kabinets gribēs parakstit šo Saimniecibas departamenta laimes novēlejumu Latvijas lopkopjiem, jo ar to neapšaubami mūsu galvenā valutas avota saimnieciskie pamati tiks satricinati!

280 lopkopības pārraugu atlaišana no vietām un apmēram tikpat daudz lopkopibas pārraudzibas biedribu sabrukums nav nieka lieta, kas neapšaubami sekos, ja šo Saimniecibas departamenta pārsteidzigo soli neizlabos.

VIII. krejošanas punktu vaditaju atkārtošanas kursi. L. L. Centralbiedriba ar VIII. krejošanas punktu vaditaju atkārtošanas kursiem izbeidz šāda veida kursu sarîkošanu. Pēdejos kursus pavisam apmekleja 72 kursisti. Ar ļoti labām sekmēm kursus beidza un līdz ar to ieguva tiesibas vadit krejošanas punktus: Auškaps, Alfons: Busulis, Ženija; Grîslis, Fricis; Kārkliņš, Rudolfs; Klesbergs, Janis; Krastiņš, Jānis; Lagzdiņš, Žanis; Līcis, Jānis; Līcitis, Peteris; Liepa, Jānis; Lîrums, Kārlis; Lode, Jānis; Mitkova, Lūcija; Neisars, Bernhards; Plakans, Peteris; Ponsovs, Teodors; Pumpainis, Žanis; Skrapcis, Arturs; Strauss, Eduards; Šteinfelds, Teodors un Vārmals Milda. Tiesibas neieguva nepietiekošas prakses dēļ: Graduškevičs, Genoveva; Jursons, Aleksandra; Klikuts, Jānis; Masulis, Haralds; Tālands, Alfreds un Veršuns, Lida. Labas sekmes uzrādija un ieguva tiesibas vadit krejošanas punktus: Ābolinš, Pēteris; Bērziņš, Minna; Bîlmanis, Žanis; Čuriška, Zelma; Druseika, Emilija; Dzērve, Fricis; Flaksis, Emma; Francis, Eduards; Freibergs, Fricis; Grošs, Voldemars; Grundmanis, Vilis; Kalniņš, Marta; Kokums, Emma; Krieviņš, Richards; Kviesis, Mārtiņš; Lācis, Kārlis; Lagzdiņš, Pauline; Liepiņš, Marija; Miķelsons, Arvids; Ošenieks, Pēteris; Ozoliņš, Roberts; Pamiljans, Aleksis; Putniņš, Eduards; Rūtentāls, Roberts; Šteins, Teodors; Šterns, Ervins; Valmiers, Vanda; Viļums, Vilis; Vucans, Pēteris; un Zoltners Johanna. Tiesibas neieguva nepietiekošas prakses dēļ: Kalbergs, Olga; Keipenvarlîcs, Marija; Krūmiņš, Alfreds; Raģis, Alfreds; Runcis, Anna; Sedols, Olga; Stankevičs, Stefans; Šteinbergs, Fricis un Svārups, Elza.

Mazpulku dalibnieku darbi ziemā. L. L. Centralbiedriba par mazpulku uzdevumiem ziemā ir izstrādajusi šādu instruk-

bu]]u turetajiem samazinatas no 4000 ls uz 1000 ls, kas premešanu padara gandrīz neiespējamu.

Lauksaimniecibas kooperacijas veicinašanai paredzetie 35.700 ls no starpresoru komisijas samazinati uz 30.000 ls, bet no finansu ministrijas uz 20.000 ls. 1931./32. g. budžetā šim nolūkam bij 51.800 ls. Laikā, kad darbojās nepārveidotā Centralā savieniba „Konzums", pēdejā atvēleja prāvus privatos līdzekļus lauksaimniecibas kooperacijas izkopšanai. Ar Centralās savienibas „Konzums" pārveidošanos uz jauniem pamatiem, viņas pabalsta suma kooperacijai atkrīt. Tadēļ nebūtu vēlams kooperacijas veicinašanai paredzeto pabalstu 35.700 ls vēl samazinat, jo caur to ciestu lauksaimniecibas kooperacijas veicinašanas darbs. Vismaz ar likumu noteiktās obligatoriskās revizijas lauksaimniecibas kooperativos nebūs iespējams izvest.

Ar laukkopibas pārraudzibas biedribām būtu vēlams pamazām pārklāt visu zemi. Pamatojoties uz augšmineto, būtu nepieciešams atjaunot min. biedribu veicinašanai paredzeto valdibas pabalstu no 83.000 ls vismaz uz 99.100 ls, kādu sumu bija budžetā ievedusi starpresoru komisija. Pretejā gadijumā šis agronomiskās palīdzibas veids sašaurinasies.

Ari mājturibas pārraudzibas biedribu darbibas veicinašanai no finansu ministrijas paredzetā pabalsta zuma 18.000 ls apmērā palielināma uz 20.000 ls, lai būtu iespējams ari šo agronomiskās palīdzibas darbibas veidu paplašinat.

Melioracijas departamenta budžetā sīkai melioracijai kā pabalsts paredzets 25.000 ls. Minetā suma būtu atjaunojama vismaz zemkopibas ministrijas paredzetā apmērā (40.000 ls), jo valsts mērogā ta tomēr ir pārak sīka un nepietiekoša suma augšminetām vajadzibām.

Mājsaimniecibas ražojumu apskate Penkulē. 4. decembrī Penkules mājturibas veicinašanas biedriba bija sarīkojusi savu darbu apskati. Apskatē izstāditie rokdarbi un augļu-dārzaju konzervi. liecinaja par čakli nostrādato darba gadu. Rokdarbu nodaļā apmekletaju uzmanibu saistija ierīkotais „atpūtas stūritis". Rīkotajas ar to domajušas rādit, ka iekārtojot lauku mājas, nevajaga aizrautīes un censties atdarinat pilsētu iekārtas; kas pilsētā moderns, glīts, piemērots, tas lauku apstākļos nepieskaņots. Lauku mājās, domajot par to iekārtu, jacenšas savienot praktiskais un daiļais, tādēļ vienkāršas koka mēbeles, pārvilktas ar pašu mājas audumiem tur visglītakās un piemērotakās, un galvenais, tās nemaksā dārgi! Ari izstāditie audumi liecināja par to, ka mājamatnieciba un mājrūpnieciba patreizejos apstākļos sāk ieņemt jo redzamu vietu lauku mājās. Par izstādijumiem mājturibas veicinašanas biedriba ieguva L. L. Centralbiedribas II. šķ. diplomu. Pēc apskates L. L. Centralbiedribas mājturības instruktore H. Birziņa runaja par mājsaimniecibas darba nozīmi, tad sekoja teatra izrāde. Pēdeji čaklās mājturibnieces savus viesus aicinaja pie kopeja tējas galda. Viesu vidū bija redzamakie vietejie sabiedriskie darbinieki, kas atzīst un sekmē mājturibas biedribas jaunos pasākumus. Par apskates sarikošanu japateicas vietejās mājturibas biedribas valdei ar savu energisko priekšnieci A. Krieva kdzi, kā ari mājturibas instr. A. Linis jkdzei, kas nebija žēlojušas pūles, lai darbs godam izdotos.

Swarigakais paschu semê.

Sweesta un bekona peemaksu turpinaschanai nepeezeeschamàs sumas lihdz 1. aprilim tagad nodroschinatas, jo Saeima peenehmuši papildu budschetu, kurâ schim noluhkam usnemti 6,85 milj. latu. 29. dezembrî finansu ministrija jau pahrwedusi semkopibas ministrijas rihzibâ 0,3 milj. ls sweesta peemaksai un 0,1 milj. bekona peemaksu issneegschanas atjaunoschanai, apsolot pehz scho sumu sadalischanas nekawejoschi pahrwest lihdzekļus turpmakàm peemaksam. Semkopibas ministrijai tas dewis eespehju atjaunot peemaksu issneegschanu par augusta mehnesi, par kuru wehl jaismaksà apm. 1 milj. ls. Septembra mehnesî sweesta peemaksas apzehkinatas (bez atwilkumeem) uz 2.162.994 ls, oktobrî — uz 1.657.790 ls, nowembrî — uz 795.454 ls.

Jaunsaimneeku un sihkgruntneeku partijas zentralàs waldes sehdê 29. dezembrî eerosinats jautajums par sweesta peemaksu samasinaschanu, jo jaunsaimneekus tas skarot tikai samehrâ neleelà datâ. Schahds usskats tomehr naw pamatots, jo to jaunsaimneezibu skaita, kas nodod peenu koppeenotawàs, ar katru gadu aug un tagad pahrsneedz trescho daku no wisa peena peegahdataju skaita. Jaunsaimneeki tamdehl, proporzioneli sawam skaitam un saimneezibu leelumam naw masakà mehrâ eeinteresęti sweesta peemaksu usture schanâ, kà pahrejàs saimneezibas.

Papildu budschets Saeimâ peenemts 15 milj. ls apmehrâ, jo paleelinatas sumas sabeedrisko darbu rihkoschanai par 0,9 milj. ls.

Likums par prozentu nomaksas atlikschanu Walsts semes bankâ publizets „Wald. Wehstn." № 291 un stahjàs spehkâ 23. dezembrî 1932. g. Likums nosaka: Wisàm lauku saimneezibam un amatneeku un apbuhwes saimneezibam, kà ari wiseem Walsts semes bankas krediteteem rentneekeem un graudneekeem atleekama kà uskrahjuschos, tà ari tekoscho prozentu un parahdu deldeschanas nomaksa Walsts semes bankai par aisdemumeem lihdz 1.500 lateem uz 2 gadeem, isnemot ½ prozentu bankas isdewumu segschanai. Atliktee prozentu un deldejumu maksajumi eekasejami pehz agrak nolikto atmaksu terminu notezejuma, schos terminus atteezigi pagarinot. Uz aisdewumeem, kuru kopsuma weenai saimneezibai pahrsneedz 1.500 latus, uz 1.500 latus pahrsneedzoscho daku schee noteikumi neatteezas. Prozentu un deldejumu atlikschana nesihmejas uz aisdewumeem mahksligo mehslu eegahdaschanai un uz aisdewumeem, kas pahrnemti no Latwijas bankas, samaksajot pehdejai ar norehkinu kihlu sihmem.

Pilsehtâs un beeschi apdsihwotâs weetâs apbuhwes un amatneeku saimneezibàm, kas kreditejuschàs Latwijas hipoteku bankâ, ja schi saimneezibu eenesiguma wehrtiba nekustamas mantas nodokla maksai nepahrsneedz 3.000 latus, un winu dsihwojamà ehka sastahw ne wairak kà no 8 istabam, tekoscho prozentu un parahdu deldeschanas nomaksa Latwijas hipoteku bankai atleekama uz 2 gadeem, isnemot ½ prozentu bankas pahrwaldes isdewumeem, tahdâ paschâ kahrtibâ, kà tas paredsets atteezibâ uz Walsts semes bankas aisdewumeem. Sihkakus noteikumus scha likuma isweschanai dsihwê isdos ministru kabinets.

48.200 tonnas maises labibas — no tàm 24.000 tonnas rudsu un 23.800 tonnas kweeschu — peenemtas no waldibas lihdz dezembra widum. Wiswairak labibas peenemts no Jelgawas, Walmeeras un Kuldigas aprinku laukšaimneekeem. Labibas peepeenemts par 12 milj. ls. Loti prahwi labibas daudsumi eepirkti ari no dsirnawam un priwateem tirgotajeem, pee kam maksatàs zenas juhtami tuwojuschàs waldibas zeetajàm zenam, bet sewischki labai labibai atsewischkos gadijumos tàs pat pahrsneeguschas.

Dselszelu tarifs lopu pahrwadajumeem paseminats: leellopeem, darba lopeem un zuhkam parastà ahtruma pahrwadajumeem par 2 klasem (par 20 %), sihklopeem par 3 klasem (par 30 %,) bet leelà ahtruma pahrwadajumeem par 25 %. Drihsumà sagaidama ari pasascheeru tarifa paseminaschana.

Nodibinats swejneezibas weizinaschanas fonds, kuš sastahdisees no eemaksam 5 % apmehrâ no wehrtibas, ko eemaksàs sikku importeeri, sikes muitojot.

Tautas nameem kulturas fonda leelà dome nolehmusi turpmak nepeeschkirt leelakas par 1.000 ls sumas.

Muhsu ahrtirdsneeziba nowembra mehnesî pehz wairak kà 1 gada ilga starpbrihscha atkal usrahda pasiwu bilanzi, proti imports 8,3 milj. ls apmehrâ pahrsneedzis eksporta 6,4 milj. ls par 1,9 milj. ls 1932. g. pirmos 11 mehneschos isweests pretschu par

90,5 milj. ls, bet eeweſts par 74,9 milj. ls, tà kà radees atlikums 15,6 milj. ls apmehrâ.

Parahdu pahrjaunoſchanas likums Saeimâ peenemts ſoti ſakroplotâ weidâ. Parahdu pahrjaunoſchana atteekſees tikai uſ ſaimneezibam, kuru wehrtiba, apleekot ar lauku nekuſtamàs mantas nodokli, nepahrſneedſ 5.000 latus. Lihdſ ar to laba daļa jaunſaimneezibu ſewiſchki Semgalê un Kurſemê un wiſs leelais wairums wezſaimneezibu paleek ahrpus ſchi likuma un tàm buhs nemta eeſpehja nokahrtot ſpaidigakos un ſaimneezibas wiswairak apdraudoſchos priwatos parahdus. Pehz ſchi likuma Semes banka war uſnemtees ſegt parahdus, kas zehluſchees pirms 1932. g. 1. janwara, ja parahdneeks pats apſaimneeko ſawu ſaimneezibu, ja aiſnehmums iſleetots laukſaimneezibâ waj lauku ruhpneezibâ, ja parahdneekam draud parahdu peedſihſchana teeſas zelâ, ja parahdneeks naw iſleetojis agrako likumu par ihſtermiņa parahdu pahrweſchanu ilgterminâ. Weenai ſaimneezibai Semes banka war pahrnemt ne wairak par 750 ls. Pahrnemto parahdu ſegſchanai Semes banka iſlaidis 4 % kihlu ſihmes kopſumâ lihdſ 12 milj. ls, bet hipoteku banka 5 % kihlu ſihmes kopſumâ lihdſ 3 milj. ls. Par kihlu ſihmem, kuras noder priwateem kreditoreem, pahrjaunojamo parahdu weetâ bankas makſàs 6 % gadâ, bet kihlu ſihmes iſpirks ne wehlak par 1937. g. Aiſnehmejeem Semes bankas aiſdewums buhs jabeldè 28 gados. Noteikumi par ihſtermiņa aiſdewumu pahrweſchanu ilgterminâ neſihmejas uſ aiſdewumeem, kurus lauku krediteeſtahdes iſſneeguſchas no Latwijas reſerwes fonda lihdſekleem, iſnemot Latgali (kur ſchahdu kreditu iſſneegts kopſumâ 4 milj. ls).

Par gada linu raſcha iſrahdàs ſoti augſtas kwalitates — linſ ſoti ſmalkſchkeedraini un mihkſti. Linu peeweſchana linu peenemſchanas punktos jau deeſgan dſihwa.

Laukſaimneekeem pilſehtu tirgus nodoklis no 1. janwara 1933. g. ar Saeimas peenemtu likumu ſamaſinats uſ puſi, zik tahlu tee tirgojas ar paſchraſchoteem laukſaimneezibas produkteem no weſumeem, kurwjeem waj no rokas. Laukſaimneeku-paſchraſchotaju pretſchu pahrdoſchanai wiſos pilſehtas tirgos jaeerahda peemehrotas weetas un eetaiſes, kas „pehz ſawas eekahrtas un noweetoſchanas ſtahwokla atbilſt ſaweem uſdewumeem".

Pilſehtu eerehdņu ſawadais „walſtiſkums" nupat iſpaudees jo ſewiſchki ſpilgti Rigas pilſehtas eerehdņu lehmumâ uſſahkt ſtreiku un „peeleetot wiſaſakos zihnas lihdſeklus", ja Rigas pilſehtas walde iſweſtu dſihwê ſawu nodomu budſcheta ſabalanſeſchanai ſamaſinat eerehdņu algas, par apmehram 15 %. Kad laukſaimneeku raſchoſchanas zenas nokritàs par 50—65 %, bet eerehdņu algas neſamaſinajàs nemaſ waj tikai par daſcheem punkteem, tad eerehdneem tas likàs buht gluſchi dabigi un labi, bet lihdſ ko pazelas jautajumu ari par winu algu peeſkaņoſchanu pilſehtas eenahkumeem, tad tuhlin ſtreika un „wiſaſako lihdſekļu" draudi...

Pee ſaimneeziſkâ kahrtâ noorganiſeteem meſchu darbeem meſchu departaments jau nodarbina 18.880 ſtrahdneekus, no teem 16.200 lauzineekus.

Zenu inſpektors paſeminajis petrolejas makſu nofakot, ka leeltirdſneezibâ augſtakà zena Rigâ, Daugawpilî, Rehſeknê, Leepajâ war buht 15 ſant. kg, zitâs weetâs — 16,5 ſant. Sihktirdſneezibâ augſtakà zena noteikta 15 ſant. un 16—18 ſant. litrâ.

Jauno obroka, dſimtsnomas un zinſchu normu noteikſchanas terminſch pilſehtu paſchwaldibam pagarinats lihdſ 1933. g. 1. aprilim.

Darba roku truhkums uſ laukeem, neraugotees uſ pilſehtâs regiſtreteem beſdarbneekeem, wehl joprojam leels un darba roku peepraſijumi pahrſneedſ peedahwajumus. Nepeezeeſchamos ſtrahdneekus neſpehj dot ari darba apgahdes Rigâ, Leepajâ un zitur.

Sweeſta kwalitates uſlaboſchanai ſweeſta eksporta reguleſchanas komiſija kopejâ apſpreedê ar ſweeſta eksportecreem atſinuſi, ka nepeezeeſchams eewest obligatoriſku peena ſamaſu pehz peena labuma. Apm. 20 % peenotawu pee ſchahdas kahrtibas peeturas jau tagad. Atſihts ari, ka ſewiſchki ſeemas mehneſchos peegreeſchama nopeetnaka wehriba peenalopu baroſchanai, peedodot teem ari eſkas rauſchus rſewiſchki linſehklu, lai ſweeſts iſnahktu augſtakas kwalitates. Nolemts, ka ari janwari uſ Angliju jaiſwed wismaſ 10 % no ſweeſta kopeksporta.

Peemakſas drenu zurulem waldiba nolehmuſi pazelt no 25 uſ 50 %, tà kà waldibas pabalſts dreneſchanas darbos paaugſtinams uſ apm. 20 % no darba kopiſmakſas. Jaunais papildinajums noteikumos par walſts pabalſteem ſemes meliorazijai ir ſchahds: „Atmakſa lihdſ 50 % no dreneſchanai iſleetojamo drenu zurulu iſmakſas, aprehkinot zurulu iſmakſu pehz ſemkopibas miniſtrijas noteiktàm zenam, un peeſkaitot iſmakſai ari zurulu pahrweſchanas iſdewumus pa dſelszelu, bet ja dreneſchanai leeto koku, kaſtiſchu waj faſchinu weidâ, tad atmakſa lihdſ 50 % no koka materiala eegahdaſchanas un ſagatawoſchanas iſdewumeem pehz ſemkopibas miniſtrijas noteiktàm normam."

Uſ 15. dezembri 43 Latwijas pilſehtâs bij regiſtreti 29.682 beſdarbneeki. No teem ſabeedriſkos darbos nodarbinati 13.139.

Intereſantas priwilegijas taiſas praſit ſtrahdneekeem, beſdarbneekeem un eerehdneem Rigas pilſehtas dome. Sagatawots projekts weſt wiſus ſtrahdneekus, kas tikai war uſrahdit darba grahmatiņu, wiſu deenu par puszenu, bet beſdarbneekus pat pilnigi par brihwu. Tàpat iſſtrahdats projekts pahrwadat wiſus pilſehtas un walſts eerehdnus par welti...

Ehrſeku uſnemſchana ziltsgrahmatâ Oldenburgâ. No 6. lihdſ 8. febr. 1933. g. Oldenburgâ teek notureti plaſchi erhſeku tirgi lihdſ ar ehrſeku uſnemſchanu ziltsgrahmatâ. Peeteikti 70 wezaki un 90 jaunaki ſmagàs oldenburgas ſugas ehrſeli. Pirzejeem labakà iſdewiba oldenburgeeſchus eegahdatees ſkat. ſludinajumu ſchajâ numurâ.

Jautajumi un atbildes.

Jautajums Nr. 1. Luhdſu paſkaidrot par akmeņu urbjamàm maſchinam, winu zenu, ekſpluatazijas iſmakſu un peemehrotibu laukakmeņu urbſchanai u. t. t. K. M.

Atbilde. Akmeņu urbjamàs maſchinas muhſu tirgû paſchulaik naw dabujamas. To zena waretu buht Ls 4000—5000. 1923. gadâ L. L. Z-bas techniķas nodaļa iſmehginaja pee laukakmeņu urbſchanas italu firmas Nikolai Romeo akmeņu urbjamo maſchinu „Monobloc" un noſkaidroja, ka ar to 8 ſtundâs war ceurbt 1200 zollas. Ar uſaſinatu kaltu war iſurbt lihdſ 30". Pehz tam kaltu wajaga atkal aſinat. Maſchinas 15 ſirgu ſpehku motors bij darbinams ar benzinu un uſ katras zollas urbuma patehreja wideji rehkinot 20,3 gr. benzina. Deeſgan leelas gruhtibas radija kaltu aſinaſchana un ruhdiſchana, kas ir beeſchi jaatkahrto. Neehrta un apgruhtinoſcha ir ari maſchinas pahrweetoſchana no weena akmeņa pee otra. Daſchi leelaki granitruhpneezibas uſnehmumi Rigâ gan leeto lihdſigas maſchinas ſtazionarâ darbâ, bet pa lauku iſmehtatu akmeņu urbſchana ar tàm iſnahk pahrak dahrga. J. Irbe.

Jautajums Nr. 2. Gribu eerihkot treezi uſ awotiņa, kas atrodas ½ kilom. no mahjas un 30 pehdas ſemak par uhdens twertni. Awotiņam kritums 4 pehdas uſ 50 metreem. Uhdens daudſums — 400 lihdſ 600 litri ſtundâ. Zik dahrgi iſmakſatu treetſcha eerihkoſchana, un kas to waretu eerihkot. Zik tahds treezis waretu uhdens peegahdat?

„L. L." Abonents Allaſchos.

Atbilde. Pee awotiņa uhdens krituma 4' un zelſchanas augſtuma 30' no katreem 100 litreem zaurtekoſcha uhdens treezis uſdſihs twertnê 4,2—4,5 litru. Tà tad pee awota uhdens

dewuma 400—500 ltr. ſtundâ twertnê dabus tikai 16,8, augſtakais 22,5 ltr. ſtundâ. Saimneezibas wajadſibam ſchahds uhdens daudſums buhs par maſu. Uhdens peewadiſchanai treezim buhtu wajadſiga 1" reſna zaurule, kura makſà 1,35 par mtr., un uhdens aiſwadiſchanai twertnê 2" zaurule, kura makſà Ls 0,80 par mtr. Pats treezis makſà apm. Ls 50.—. Grahwja rakſchana wadu noweetoſchanai — 25 ſant. par mtr. Tad wehl treetſcha ſchachtas iſbuhwe un awota iſbuhwe atkaribâ no apſtahkleem ari iſmakſàs Ls 10,00—30,00. Tà tad treetſcha uſſtahdiſchana kopſumâ iſmakſàs Ls 610,00—670,00, bet ja amatneeks janem no ahreenes, tad ari wehl wairak. Treetſchus uſſtahda wairakas firmas, peem. K. Weiſmanis, Kr. Barona eelâ 16/18; Sarinſch Indranu eelâ 13 u. z. J. Irbe.

Jautajums № 3. Gadu atpakaļ man ſirgs ſarahwa (ſagraiſija) uſ dſelondrahtim pakalkahju lehzejlozitawâs. Apm. mehneſi ſirgu nemaz newareja kuſtinat, kahjas loti peepampa un peħz mehneſcha eewainojums attruhka wakâ, iſtihrijàs un lehni aiſdſija. Bet no ſchî laika labà pakalkahja ap wehſiſcha lozitawu ſirgam meerâ ſtahwot peepampſt. Sirgu nodarbinot peepampums paſuhd, klibot ſirgs neklibo. Weetejais weterinarahrſts ſaka, ka ſcho wainu newarot labot, jo eſot notikuſi aſins limfu ſaſchaurinaſchanàs. Luhdſu paſkaidrot, waj teeſcham ſcho wainu newaretu iſahrſtet, un waj ſirgam ar laiku nezelſees zaur to kahdi ziti defekti, peem. klibums? Abonents 992.

Atbilde. Beſ ſirga apſkatiſchanas un iſmekleſchanas gruhti paſazit, ar ko ſtahw ſakarâ pakalkahjas wehſiſcha lozitawas uſtuhkums, kad ſirgu nenodarbina. Man ſchkeet, ka galigi noſkaidrot ſchî uſtuhkuma zehloni gan beſ tuwakas iſmekleſchanas un ilgakas nowehroſchanas weterinarkliniká nebuhs eeſpehjams. Labi buhtu, ja ſirgu waretu nogahdat uſ L. U. weterinarmedizinas kliniku (Rigâ, Pernawas eelâ Nr. 19). Sche ar jaunakeem panehmeeneem un, ja buhs wajadſigs, pat ar Rentgena ſtareem iſdoſees kahjas lozitawas pahrweidojumu iſmeklet un noſazit, waj ir ko baiditees no kahdeem leelakeem kahjas defekteem un ſareſchgijumeem. Schimbrihſcham eeteizams kahjas lozitawu maſet rihtos un wakaros, peeleetojot ſchahdu ſmehri: ugs. mercuriale 10 gr. ar ol. Olivarum 30 gr. Peħz maſeſchanas kahju aptiht ar ſiltu wilnaini. Ja ſirgs eet darbâ, tad maſeſchanu iſdarit tikai pa wakareem, ja ſtahw beſ darba — tad rihtos un wakaros.

Wet. ahrſts K. Atrens

Jautajums № 4. Kà zukurbeeſchu ſulai nonemt beeſchu garſchu un ar kahdeem lihdſekleem?

Abonents W. W.

Atbilde. No beeſchu garſchas war atbrihwotees, ja zukuru no beetem ekſtragè diffuſijas zelâ. Schim noluhkam beetes ſagreeſch ſmalkos gabalinos, aplej ar 70—80° karſtu uhdeni un atſtahj tà kahdu ſtundu. Peħz tam uhdeni notezina un iſgarinot dabù konzentretaku ſchkihdinajumu, kuru jau war leetot mahſturibas wajadſibam, waj ari uſ weeglas uguns ſeklâ traukâ wahrot ſabeeſinat par ſihrupu. Ja pee wahriſchanas to pazeļ lihdſ 110—112°, tad ſihrupam paraſti beeſchu peegarſchas wairs naw.

J. J.

Grāmatu galds.

Iznākuse P. Bērziņa **„Grāmatvedibas grāmatu un bilanču revizijas technika„.** Grāmata, kā palīglīdzeklis, nepieciešams visiem akciju un paju sabiedribu un dažadu kooperativo uzņēmumu darbiniekiem, revizijas komisijas locekļiem, akciju un paju īpašniekiem un dalibniekiem dažados kooperativos tirdzniecibas-rūpniecibas un t. t. līdzigos uzņēmumos. Svarigajā grāmatvedibas grāmatu un bilanču revizijas jautajumā šī grāmata ir vienigā latviešu valodā. Viņā sakopots un iztirzats viss tas, kas var intereset kā katru saimnieciska uzņēmuma aktivu darbinieku, tā pasivu dalibnieku. Grāmata maksā Ls 1,— un dabujama visos grāmatu veikalos, vairumā Izdevn. P./S. Zemnieka Domas, Rigā, Tērbatas ielā № 33/35.

Latvijas biškopja Gada grāmata 1933. g. (13. gada gājums) P. Grīnupa redakcijā iznākusi ar lietišķa satura rakstiem par biškopibu, dārzkopibu, sakņkopibu, putņkopibu, mājturibu un putnkopibu no mūsu iecienitakiem sabiedriskiem darbiniekiem minetās nozarēs. Izdevums vairak kā 10 drukas loksnes biezs, maksā ar piesūtišanu Ls 1,10. Pasūtama Latvijas biškopibas centralbiedribā, Rigā, Lāčplēša ielā № 27.

Saturs.

Sihmejums ar dſejoli. Auſma Roga.
Muhſu uſdewumi jaunajâ gadâ. Ad. S.

Laukſaimneeziba.

1. **Agronomiſkàs palihdſibas jaunakee panehmeeni.** O. E.
2. **Laukſaimneezibas iſweidoſchanas darbs.** Ar 1 uſn.

Kas noteek ahrſemês. Alfa.

Semkopiba.

3. **Lauku eedaliſchana un ſehjas kahrtiba.** Stud. agr. A. Rullis.
4. **Laukkopja atſihmes.** Jota.

Augu aiſſardſiba.

5. **Krisantemu miltraſa un pelekà puwe.** J. Sm.
6. **Kulturaugu ſlimibas 1932. g.** J. Sm.
7. **No zittautu literaturas.** Doz. M. Eglits.

Dahrſkopiba.

8. **Gadu mainâs.** J. Sudrabs.
9. **Biſchkopjeem jaunâ gadâ.** K. Weſke.
10. **Selekzijas noſihme ſemenu kulturâ.** P. Dindons. Ar 1 uſn.

Lopkopiba.

11. **Waj tagad atmakſajas iſehdinat peena lopeem ſpehkbaribu?** Inſtr. A. Garkalns.
12. **Neatteikſimees paſchi no eeſpehjas reiſ tikt uſ ſaka ſara.** P. Purwinſch.
13. **Lopkopja peeſihmes.** Wita.

Putnkopiba.

14. **Steepuku pinuma pagatawoſchana putnu dahrſeem.** H. Weldre. Ar 1 ſihm.

No dſihwes dſihwei.

15. **Kà nodſiht gowim kahrpas.** R. Pahkis.
16. **Dubļu poſts.** J. Balſars.

Beedribu dſihwe. Swarigakais paſchu ſemê. Jautajumi un atbildes. Grahmatu galds.

Iſdeweja: **Latwijas Laukſaimneezibas Zentralbeedriba.** Atbildigee redaktori: agr. **J. Blumbergs** un agr. **J. Sudrabs.**
Drukats Latwijas Laukſaimneezibas Zentralbeedribas drukatawâ, Rigâ, Baſnizas eelâ Nr. 4a.

Mājturības kursus

laikā no 16. janv. līdz 12. apr. 1933. g. sarīko **Kaucmindes Mājturības Seminārs** Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, dz. 9. Mācības priekšmeti: ēdienu gatavošana, barības mācība, higiena, rokdarbi, mājsaimniecības technoloģija un cit. Mācības nauda Ls 15,—, produktu nauda Ls 25,— par visu mācības laiku. Pieteikties Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, dz. 9, no 11— 13.

Latvijas Lauksaimniecības Centrālbiedrība.

Latviešu Lauksaimnieka

Kalendars

XX. gada gājums
(jubilejas gads)

1933. g. iznācis J. Vagnera redakcijā.

SATURS: Prof. Dr. A. Kirchensteins. Palīdziba saslimušiem lopiem. **20 gadus pa zemnieku sētām. Dr. agr. J. Vārsbergs.** Pievelšanas nozīme ganibu un pļavu zelmeņa veidošanā. **Doc. J. Apsits.** Pareizs virsmēslojums. **Br. Plaude.** Galvenās kļūdas mūsu sugas lopu audzēšanas darbā. **Doc. J. Sudrabs.** Kā izaudzet ķiršu stādamo materialu. **J. Vrs.** Lēts vējmotors ūdens pumpešanai. **Agr. J. Āboliņš.** Kā samazinat darba spēka patēriņu cukurbiešu apkopšanā. **Agr. P. Jubass.** Cukurbiešu retinašana. **Instr. P. Staģis.** Mūsu lopkopju sasniegumi 1931./32. g. **Andr. Leiše.** Kā jaizvēlas vaislas gailis. **Dr. agr. J. Vārsbergs.** Kā cīnities ar ciņu zāli pļavās un ganibās. **Ausma Roga.** Lauku sievietes tagadejie uzdevumi. **J. Vagners.** Sakņaugu lapu izdevigakā izmantošana. **Agr. H. Lācis.** Vai ar kūtsmēslu slāpekli laukkopibā varam sasniegt augstakās ražas. **J. Vrs.** Kāpostus var pasargat no postošās kāpostu mušas. **Agr. O. Edels.** Sētas vai stāditas lopbaribas bietes. **Agr. V. Mežvēvers.** Uzlabosim saimniecibā audzejamo kartupeļu sēklas materialu. **J. V-rs.** Jaunakais un interesantakais lauksaimniecibas kulturā. **Doc. P. Starcs.** Lauksaimniecibas grāmatvedibas nozīme. **J. Vītoliņš.** Izlases pamatprincipi aitu audzešanā. **H. Veldre.** Sekmiga cāļu audzešana. **Andr. Leiše.** Kā ierīkot cāļu dārzus. **Agr. J. Lielmanis.** Kā iegūstamas labas zirņu ražas. **Agr. A. Kupčs.** Vai visiem jau skaidrs ganampulku izkopšanas ceļš. **J. Vītoliņš.** Moderna un lēta cūku kūts. **E. Kurmis.** Vai mūsu uzskati par kūtsmēsliem nav grozami. **A. Bs.** Lopu kūts periodiskā tīrišana. **H. Birziņa.** Kā uzglabat liellopu un teļa gaļu. **Agr. Aug. Grindulis.** Drošakie un lētakie līdzekļi auglibas uzturešanai. **J. Ratnieks.** Avenes lauku saimniecibā. **Rs.** Daži norādijumi kāpostu audzešanā. **A. Adiens.** Cīņa ar augļu koku ienaidniekiem ziemā. **Agr. B. Oelsens.** Vai jamēslo pļavas un ganibas. **E. R.** Rūsu posta mazinašana.

Kalendars maksā Ls 1,— eksempl. Pieprasams visos grāmatu veikalos un Rīgā, Baznīcas ielā Nr. 4-a, ekspedicijā. Tālrunis 22322.

Latvijas Lauksaimniecības Centrālbiedrība.

Jaunā gadā

visu sviestu nodosim tikai

Latvijas Piensaimniecības Centrālai Savienībai

kas vecā gadā izmaksājusi

par visiem eksportieriem augstākas cenas.